

***KLAUS IOHANNIS:
ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT***

CUPRINS

Preambul – România la 25 de ani de la Revoluție.....	5
Misiune, viziune, valori	10
I. Un proiect pentru viitorii 10 ani – <i>ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT</i>	11
1. Ce înseamnă <i>ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT</i>	11
2. Un alt mod de exercitare a funcției prezidențiale – lucrul bine făcut, respect, seriozitate, competență și rezultate măsurabile	14
Un președinte care pune cetățeanul înaintea statului.....	15
Un președinte echilibrat, mediator și integrator, dar ferm.....	16
Un președinte model de comportament public. Redescoperirea sentimentului de demnitate națională.....	18
Un președinte promotor și garant al statului de drept.....	19
Un președinte coordonator al marilor orientări de politică externă și de securitate	22
II. 11 teme majore de dezbatere și consens național	31
1. Educația ca resursă de performanță a României.....	32
2. Investiția în sănătate – o investiție în viitor	35
3. Economia liberală: competitivitate și prosperitate	37
4. Viziunea fiscal-bugetară: regândirea relației dintre stat și cetățean.....	44
5. Agricultură performantă și dezvoltarea satului românesc	46
6. Cum răspundem la viitorul sistemului de pensii	49
7. Infrastructura ca instrument al europenizării României.....	51
8. Reforma instituțiilor politice și administrative.....	52
9. Regionalizarea și descentralizarea ca instrumente de modernizare și reducere a decalajelor ...	55
10. Demografia – o provocare pe termen lung.....	57
11. Parcursul european al Republicii Moldova ca prioritate națională	58

Preambul – România la 25 de ani de la Revoluție

România se află la răscruce.

Alegerile prezidențiale din 2014 au loc la un sfert de secol după căderea comunismului în România. Acest lucru ne obligă nu doar la o analiză asupra celor 25 de ani scurși de la Revoluție, ci și la un demers care înseamnă desprinderea de trecut și reacțiile la el. Tot ceea ce s-a petrecut în această perioadă este deja istorie, o istorie din care avem datoria de a învăța, de a extrage concluziile necesare, dar care nu trebuie să ne restricționeze viitorul. În 2014, avem oportunitatea de a privi înainte și, îmbogățiți de experiența trecutului, de a răspunde la întrebările: “Ce vrem să construim pentru viitor?”, „Cum vrem să arate România următorilor 10 ani?”, „Cum vrem să funcționeze instituția prezidențială?” și, mai ales, „Cum putem răspunde mai bine nevoilor cetățeanului?”.

În decursul celor 25 ani, România și noi, toți românii, am reușit câteva evoluții majore, pe care suntem datori să le recunoaștem. Se poate discuta cu argumente și contraargumente despre performanța diferitelor guvernări, despre modul în care au funcționat sau nu instituțiile statului, despre maniera în care a fost exercitată funcția de președinte, despre evenimente controversate, despre promisiuni respectate și, mai ales, neîmplinite, despre așteptări și dezamăgiri la nivelul societății. Dincolo de toate acestea, însă, România anului 2014 este, în raport cu momentul zero al noii republici (imediat după Revoluția din 1989), o Românie profund transformată. De-a lungul celor 25 de ani, țara noastră a trecut prin dificila perioadă a tranziției și a devenit o democrație recunoscută, care – prin eforturi susținute – are toate șansele de a deveni o democrație consolidată, cu instituții și comportamente democratice evidente. Pluripartidismul, alternanța la putere și libertatea de exprimare sunt doar cele mai elocvente exemple de realități ce reflectă o societate democratică.

În acest context, dreapta politică a jucat un rol fundamental. Valorile liberale – precum libertatea, sub diferitele ei forme, respectul pentru proprietatea privată, pluralismul ș.a. – au devenit bunuri ale fiecărui individ și sunt privite de generațiile mai tinere, care nu au avut experiența dictaturii comuniste, aproape ca un dat. Este meritul celor care, în anii grei ai tranziției, dar și mai târziu, au reprezentat și apărât aceste valori într-o bătălie dificilă și

adeseori inegală cu stânga și cu partidul care o reprezintă, cu mentalitățile adânc înrădăcinate după 45 de ani de comunism și cu provocările prezentului.

În al doilea rând, trebuie să recunoaștem faptul că, în această perioadă, România și-a atins două obiective majore care nu țin doar de planul politicii externe și de securitate, ci practic definesc locul României în lume și opțiunile sale fundamentale ca stat. Ne referim aici la apartenența la Alianța Nord-Atlantică și la Uniunea Europeană. Deși acestea fac astăzi parte, la rândul lor, dintr-o realitate curentă, integrările în NATO și UE nu au fost nicidecum facile, iar parcursul politic care a condus la înfăptuirea lor a fost marcat de decizii strategice curajoase. Aderarea la NATO și, mai apoi, la UE au fost parte, se poate spune, dintr-un proiect de țară, care a întrunit acordul larg al forțelor politice și pentru împlinirea căruia au acționat toate guvernările care s-au succedat, indiferent de orientarea lor politică. Atingerea acestor două obiective demonstrează faptul că elitele politice românești au fost capabile de consens sau de acord larg atunci când a venit vorba de proiecte naționale. Faptul că, după anul 2007, care marchează aderarea la spațiul comunitar, România nu a mai avut astfel de teme majore care să genereze unanimitate în spațiul politic și în societate reprezintă unul dintre lipsurile semnificative ale ultimilor ani. Închizând capitolul aderării, România nu a finalizat integrarea europeană (accesul nerestricționat în Spațiul Schengen, apartenența la zona euro ș.a.) și nici nu a deschis alt capitol, iar clasa politică nu a reușit să propună cetățenilor un alt proiect care să angreneze și să mobilizeze energii naționale.

În acești 25 de ani, România a câștigat, așadar, la capitolul democrație, reprezentare în plan extern, cu precădere în cadrul organizațiilor europene și euro-atlantice (mai bine definită la nivelul NATO și încă deficitară în plan comunitar), apartenență la lumea democratică, occidentală.

Bilanțul celor 25 de ani arată cu totul altfel însă și este preponderent nemulțumitor atunci când ne raportăm la strategii sectoriale și politici publice cu impact asupra vieții de zi cu zi a cetățenilor. Este dezamăgitor în raport cu așteptările cetățenilor și cu potențialul real de dezvoltare al țării.

La mai bine de două decenii de la căderea comunismului, deși există mecanisme concurențiale de piață, economia României nu este încă una competitivă. Ea a rămas tributară unor practici și mentalități din trecut, legate în special de prevalența statului în raport cu cetățeanul, cu mediul privat, cu contribuabilul în general. Dincolo de criza economică și de influențele globalizării, economia românească suferă de impredictibilitate, de lipsa unei direcții pe termen lung și a unei viziuni clare. Principiul pașilor mărunți și al măsurilor punctuale, în special motivate electoral, pare să fi fost regula după care s-au decis politicile fiscale și economice în România postcomunistă.

Niciuna dintre marile reforme așteptate, anunțate sau începute nu a fost dusă până la capăt. Toate marile procese la nivel de administrație – descentralizarea, depolitizarea, profesionalizarea funcției publice – au fost derulate în diferite grade, fără ca ele să reprezinte astăzi, în mod autentic, o realitate. În absența unui acord pe direcțiile mari de parcurs, fiecare

schimbare de guvern și, mai mult, fiecare schimbare de ministru a însemnat o schimbare de abordare, de legislație și de practici. Mai degrabă putem vorbi de un veritabil „mit al meșterului Manole”, în care noua putere, noul ministru, noul director au schimbat atât oamenii din funcții, cât și obiectivele la fiecare ciclu electoral. Oamenii au obosit de atâta schimbare în van, fără finalitate la nivelul intereselor naționale și al așteptărilor cetățenilor. Românii au nevoie de predictibilitate și de mai puține schimbări politice care, foarte adesea, s-au limitat doar la înlocuirea „oamenilor lor” cu „oamenii noștri”.

Reforma educației, a sănătății, a administrației, a sistemului de pensii au fost mereu obiective afirmate de toate guvernele, dar pașii concreți făcuți au fost fie insuficienți, fie de scurtă durată. Ce s-a construit sub o guvernare s-a distrus sub următoarea, în principal, din considerente politice și electorale. O reformă profundă și coerentă ar fi adus certe beneficii celor cărora i se adresează (cadrelor didactice și elevilor, celor care au nevoie de asistență medicală, funcționarilor publici, pensionarilor etc.) și nu celor care au anunțat-o, aplicat-o și, eventual, care au avut beneficii personale sau politice de pe urma ei.

Încă din primii ani ai tranziției, cheltuirea ineficientă și adesea irațională a banilor publici, precum și corupția au devenit fenomene curente, care s-au extins și au afectat semnificativ performanța guvernărilor și, mai ales, încrederea cetățenilor în instituțiile publice, în capacitatea lor de a opera în interesul public, cu rezultate care să se resimtă asupra nivelului de trai al fiecărui individ.

Din punct de vedere social, există o sumă de probleme care s-au acumulat în timp și de fenomene, tratate adeseori separat, dar care, împreună, dau o imagine de ansamblu asupra problemelor din societate. Scăderea natalității, îmbătrânirea populației, „exodul creierelor”, dar și “fuga locurilor de muncă” în alte țări mai prietenoase din punct de vedere fiscal, numărul mare de șomeri și de asistați sociali sunt tot atâtea probleme la adresa dezvoltării sustenabile.

Suntem datori să recunoaștem că, adesea, elitele politice din România au tratat efectul și nu cauza acestor probleme.

Suntem datori să recunoaștem că nu a existat determinarea soluționării unor probleme ce afectează grav echilibrul social și dezvoltarea armonioasă a societății.

Suntem datori să recunoaștem faptul că România înregistrează pierderi la toate tipurile de capital care definesc competitivitatea unei națiuni. Astfel, capitalul natural este puternic afectat de poluare, uneori de indiferență, alteori de defrișări masive și necontrolate și, destul de des, de exploatare abuzivă.

Capitalul uman, la rândul său, se deteriorează vizibil. Accesul limitat la servicii medicale performante, munca prost plătită, emigrarea masivă a forței de muncă bine calificată, accesul ocazional la formare permanentă, salariile care nu reflectă calitatea și performanța și, adesea, nici importanța socială a activității prestate, stresul social ridicat, inexistența egalității de șanse sunt simptome ale deteriorării capitalului uman. Educația suferă de mulți ani, iar tratamentul jignitor la care sunt supuse cadrele didactice, dese pseudo-reforme și afectarea

sistemului de valori la care tinerii se raportează în prezent constituie cele mai mari provocări ale României contemporane. Viitorul nostru constă în tinerii aflați azi pe băncile școlii.

Situația este similară dacă vorbim despre capitalul social. România arată ca o societate divizată, puternic polarizată, definită de ruperea legăturilor între oameni (potrivit unor sondaje de opinie recente, circa 85% dintre români se declară prudenți în relațiile cu ceilalți), de frica în relația cu ceilalți (66% dintre români cred că ceilalți încearcă să profite de pe urma lor), de izolarea socială în funcție de statut, de multiplicarea neîncrederii (neîncrederea în sine, neîncrederea în ceilalți, neîncrederea în viitor, neîncrederea în instituții etc.).

Treptat, se pare că am devenit o societate anxioasă, temătoare și fragilă, ale cărei valori și repere par să fi fost zdruncinate, iar la acest lucru au contribuit din plin dezbaterile politice sterile și conflictuale. Cu preponderență în anii electorali, campaniile politice negative, presărate cu atacuri la persoană și, adesea, sub standardele minimei decențe au angrenat indirect categorii socio-profesionale, au contribuit la învrăjbirea unor largi categorii sociale, au creat false percepții cu privire la posibilele soluții și, implicit, au dus la polarizarea fără precedent a societății și la scăderea încrederii cetățenilor în politicieni. Prea multe promisiuni neonorate fac astăzi dificilă convingerea cetățenilor români de a participa la vot.

Ca efect secundar, neînțelegerile, nemulțumirile, certurile și atitudinea generală de pesimism ne afectează în tot ceea ce facem. Filosofia lucrului bine făcut, ce a caracterizat sute de ani activitatea socio-economică și politică a românilor, a fost puternic zdruncinată.

Afectarea țesutului social și a valorilor care îl fundamentează fac dificilă asocierea oamenilor, cu încredere, pentru un țel comun, economic sau social. În acest climat de neîncredere, capacitatea de acțiune colectivă - care este motorul dezvoltării economice - a ajuns la un nivel mult prea scăzut.

Acestor riscuri cu care România se confruntă suntem datori să le răspundem în mod responsabil.

Trebuie să readucem în sistemul de valori filosofia lucrului bine făcut, corectitudinea și onestitatea, încrederea în propriile capacități și speranța în viitor.

Ne place când vedem în afara țării lucruri bine făcute, însă ne-am pierdut speranța că ele pot fi replicate și în România. Respectăm cu strictețe legile altor țări, dar le încalcăm pe ale noastre imediat ce ne reîntoarcem în țară, pentru că ne-am obișnuit ca la noi să fie „altfel”. Acest mit al excepționalității – benefic atunci când vorbim de valori istorice, culturale și de patrimoniu, însă extrem de nociv când vorbim de lucruri aparent banale, precum respectarea legii – trebuie înlocuit cu practica lucrului bine și corect făcut.

România nu mai are voie să rateze oportunități de dezvoltare (cum este, de pildă, cea oferită de atragerea fondurilor europene), să urmărească mize mici, de moment, eventual legate de interesele electorale ale partidelor aflate la putere, nu are voie să negligeze susținerea capitalului intern și a investitorilor autohtoni și nici să continue distrugerea clasei de mijloc, să se transforme într-o economie de mică valoare adăugată, utilă doar ca piață de desfacere și sursă de forță de muncă ieftină, să-și abandoneze valorile și să-și îndeparteze

elitele. Sunt riscuri majore care justifică urgența unei dezbateri autentice, a unui proiect de societate, deopotrivă de către clasa politică și societatea civilă, dezbateri pe care o voi iniția imediat după preluarea mandatului.

În ansamblul celor 25 de ani, instituția prezidențială a jucat un rol aparte. Caracterul semiprezidențial al republicii, a cărui principală expresie instituțională este alegerea prin vot direct a președintelui, face ca de președinte, atât ca persoană, cât și de instituția prezidențială, să se lege așteptări publice semnificative. Chiar dacă nu decide el însuși asupra guvernării și politicilor specifice, președintele are o influență majoră asupra direcției în care merge România, asupra interacțiunii dintre actorii politici și forțele din societate și asupra climatului general. Modul în care președintele înțelege să-și exercite mandatul, să se poziționeze în raport cu cadrul constituțional, precum și conduita sa politică s-au reflectat și se vor reflecta, fără doar și poate, în modul în care arată societatea.

Din punct de vedere geopolitic, deși are o poziție excelentă și resurse care o îndreptățesc să reclame un rol mult mai important, România nu a reușit să-și depășească statutul de periferie a sistemului european.

Cu o politică internă, strategii economice și politici publice interne elaborate și aplicate în logica lucrului bine făcut, țara noastră trebuie să-și propună, de azi, să fie tot mai puțin o țară balcanică și, de mâine, tot mai mult o țară central-europeană, cuplată la marile decizii. România trebuie să-și ocupe locul meritat în istorie și să-și depășească temporara mediocritate în care a fost adusă de leadershipul politic care nu a reușit să valorifice la maxim toate capabilitățile și oportunitățile.

România trebuie să-și definească clar ambițiile regionale/europene în acord cu resursele și interesele proprii (definite pe termen mediu și lung), precum și în deplină convergență cu angajamentele internaționale/regionale și relațiile sale de cooperare cu principalii aliați și parteneri externi.

*
* *

Două momente majore, cu adevărat istorice, vor marca perioada următorilor cinci ani. România împlinește 100 de ani de la desăvârșirea statalității sale prin actul Marii Uniri de la 1918, iar în 2019, România este chemată pentru prima dată să asigure Președinția Consiliului UE. Acestea fac din mandatul viitorului președinte unul cu totul special și, mai ales, încărcat de o dublă responsabilitate.

Prima este legată de obligația de a reuși să pună capăt „războiului româno-român”, de a redescoperi curajul de a fi noi înșine, sensul unității în diversitate și de a reda speranța românilor. Scoaterea competiției politice din sfera conflictului personal, renunțarea la bătăliile fără miză națională și unificarea energiilor politice, economice și sociale pe un drum

al progresului comun sunt obiective pe care mă angajez să le urmăresc cu răbdare și perseverență.

A doua responsabilitate privește necesitatea unei Româнии competente și competitive. Momentul preluării Președinției Consiliului Uniunii Europene trebuie să ne găsească cu toate temele europene făcute: o țară care știe să beneficieze la maximum de toate drepturile care i se cuvin ca membru deplin al UE (a șaptea țară ca pondere economică și geopolitică); o țară capabilă să își respecte toate angajamentele; o țară care se bate inteligent pentru resursele europene care i se cuvin; o țară care are idei și știe să le promoveze cu succes, despre cum putem să creștem împreună unitatea, forța și competitivitatea Europei în plan global.

Misiune, viziune, valori

Misiune

Protejarea democrației, apărarea statului de drept, promovarea intereselor naționale, modernizarea României, alinierea strategiilor sectoriale și a politicilor publice la imperativul dezvoltării sustenabile, creșterea nivelului de trai, schimbarea paradigmei prin punerea cetățeanului înaintea statului, reforma serviciilor publice pentru a fi mai aproape de cetățean, asigurarea securității naționale, consolidarea parteneriatelor strategice și respectarea angajamentelor internaționale reprezintă misiunea mea, ca Președinte al României.

Viziune

România trebuie să devină o țară mai sigură, cu o economie durabilă și competitivă și servicii publice adaptate nevoilor cetățeanului.

În plan extern, România trebuie să devină un aliat de nădejde și un partener respectat, cu o identitate bine conturată în UE/NATO și alte organisme de cooperare regională și internațională, cu o strategie de politică externă care să-i calibreze corect ambițiile la capacități.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT este țara care pune în echilibru nevoile de libertate, dezvoltare, prosperitate și cele de securitate. Este patria tuturor românilor, indiferent de simpatiile politice. Este statul care pune în centrul preocupărilor sale cetățeanul. Este națiunea care știe să-și (re)afirme identitatea și demnitatea. Este societatea în care sursele concordiei oferă energie pentru progres și în care ierarhia de valori este clar stabilită. Este comunitatea de interese (naționale) sau suma comunităților de interese (locale, etnice, religioase etc.), în diversitatea lor.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT este România celor care sunt activi și se manifestă civic și politic, dar este și țara majorității tăcute, a celor care tac, dar fac.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT reprezintă viziunea mea despre cum trebuie să evolueze România în următorii 10 ani.

Valori

Democrație

Libertate

Familie

Pluripartidism

Economie de piață

Liberalism economic

Protejarea proprietății private

Modernizare instituțională

Cadru competițional corect

Competitivitate

Echitate

Competențe profesionale

Atitudine constructivă

Echilibru

Patriotism

Demnitate

Corectitudine

Respect

Seriozitate

Onorarea promisiunilor

Eficiență

Lucrul bine făcut

Echilibru între securitate și libertate

Euroatlantism și europenism

I. Un proiect pentru viitorii 10 ani – ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT

1. Ce înseamnă ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT

Misiunea mea, ca Președinte al României, este aceea de a construi, împreună cu toți românii, o țară a lucrurilor bine făcute.

Ca să ajungem la *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT*, trebuie să ieșim din tipare, să demolăm tabuurile, prejudecățile și barierele care au ținut în loc societatea românească până acum. Am auzit foarte des că „în România nu se poate, că la noi e altfel”. Nu cred în mitul conform căruia România este o excepție. Nu cred nici în mitul conform căruia românii s-au obișnuit cu răul. Am mai auzit și de mentalitatea extrem de păguboasă „lasă că merge și așa”.

Am ferma convingere că filosofia lucrului bine făcut este una care se potrivește mult mai bine românilor. Vine din trecutul nostru plin de realizări temeinice, cu care ne mândrim azi și care au căpătat recunoaștere în plan extern. Sunt convins că doar leadershipul politic a fost răspunzător de nevalorificarea corectă a potențialului imens al românilor în spiritul lucrului bine făcut. Și în România se poate schimba paradigma politică, așa cum s-a întâmplat în alte state prospere și cu democrație consolidată. România nu este altfel decât statele europene, România poate fi o națiune la fel de prosperă și de respectată.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT este țara în care orice ne propunem ca națiune este posibil, dacă lucrăm împreună, dacă ne urmărim neabătuți obiectivele și dacă acțiunile noastre sunt în acord cu acestea. *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT* este România în care strategiile naționale și sectoriale, politicile publice și angajamentele internaționale sunt aplicate. *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT* este România în care promisiunile sunt onorate.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT înseamnă un președinte care veghează la realizarea efectivă a acestei schimbări de paradigmă, preocupat exclusiv de destinul țării sale, nu de jocuri de culise, nu de conflicte cu și între politicieni și partide, nu de interese de grup și nu de calcule electorale.

În ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT, prioritară este dezvoltarea economică și socială a tuturor cetățenilor, familiilor și comunităților, iar guvernarea se face nu la televizor, ci în practică, prin strategii sectoriale, politici publice, măsuri și acțiuni concrete, și nu se măsoară în propagandă, ci în rezultate palpabile/vizibile, într-o realitate ce va fi simțită direct de fiecare român. *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT* înseamnă proiecte finalizate, reforme încheiate, instituții solide și cu un comportament corect față de cetățean, înseamnă stabilitate și predictibilitate.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT înseamnă încredere și respect reconstruit între noi, între instituții și cetățeni, între aleși și alegători, ca fundament pentru inițiative, decizii și legi durabile, care să folosească, cu adevărat, generațiilor care vin. Înseamnă o țară care susține și promovează valorile, educația, cultura, performanța, excelența, care apreciază fiecare individ pentru contribuția pe care o are la bunul mers al societății și care răsplătește rezultatele în toate domeniile. *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT* prețuiește inițiativa aducătoare de progres și poate să asigure tuturor cetățenilor săi un trai pe măsura muncii, talentului și efortului lor.

În ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT, economia este cu adevărat liberală și competitivă. *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT* este țara în care orice cetățean poate deveni investitor, iar toți investitorii, indiferent de mărimea capitalului investit, găsesc reguli simple

și clare pentru dezvoltarea afacerilor lor, aducătoare de venituri la buget. **ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT** este țara care face economie gândindu-se la viitor. Economia românească trebuie să facă pasul către economia inovativă, bazată pe cunoaștere, cercetare și dezvoltare, pe servicii și tehnologie, astfel încât să asigure un consum rațional de resurse, o valoare adăugată mare și, în consecință, o productivitate crescută.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT este România statului de drept, a separației puterilor și a domniei legii.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT este o țară pe deplin occidentală, atât din punctul de vedere al nivelului de trai, al funcționării sistemelor sale publice, cât și al mentalităților și practicilor.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT înseamnă, de fapt, o nouă etică politică și publică, înțeleasă nu atât în sens moral, ci pornind de la conștientizarea faptului că, în absența unor relații corecte între stat și cetățean, între clasa politică și societate, între decidenții politici și între instituții, nu se poate vorbi despre prosperitate, progres și performanță. A fi în serviciul public presupune tocmai un tip de etică politică și de comportament public, definit nu doar printr-un set de constrângeri impuse de cadrul legislativ, ci mai ales prin (auto)asumarea unor limite nescrise care țin de maturizarea democratică. Integritatea ca principiu nu trebuie suprapusă doar cu forma sa legislativă privitoare la respectarea regimului incompatibilităților și al conflictelor de interese. Aici vorbim despre un mod de acțiune și comportament mai larg, întemeiat pe respectarea regulilor și acordurilor legale, politice și sociale, pe acțiune în acord cu declarațiile și promisiunile făcute și pe eficiență.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT este țara în care obiectivele măsurabile și indicatorii de performanță reprezintă garanția că întreg ansamblul instituțional funcționează eficient și coerent, într-o abordare participativă, constructivă și bidirecțională pentru binele comun.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT este țara în care relația bani - politică este clarificată odată pentru totdeauna. Susțin un sistem de finanțare a partidelor și campaniilor electorale care să permită mai multă transparență și control public. Resursele publice și private nu vor mai fi deturnate de la obiectivul dezvoltării și nu vor mai alimenta cercul vicios al obținerii și păstrării puterii politice.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT este țara care lasă generațiilor viitoare siguranță, resurse și oportunități pentru dezvoltare, nu datorii multiplicare, nesiguranță și încrâncenare. **ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT** este o țară bazată pe o societate dezvoltată armonios, nu o sumă de locuitori dominați de incertitudini.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT este țara în care demnitatea de a fi român nu este un simplu slogan, ci o stare de spirit și un mod autentic de a fi, țara ai cărei cetățeni sunt respectați peste tot unde muncesc și trăiesc.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT este țara unde fiecare își face bine treaba.

2. Un alt mod de exercitare a funcției prezidențiale – lucrul bine făcut, respect, seriozitate, competență și rezultate măsurabile

În ultimii 25 de ani, am văzut modele și modalități diferite de exercitare a funcției prezidențiale, cu avantaje și dezavantaje, cu mai multe sau mai puține rezultate, pe care românii le-au evaluat singuri, iar istoria le va consemna la un moment dat. Opțiunea titularului funcției prezidențiale și stilul politic pe care acesta l-a impus, dincolo de prerogativele constituționale, au avut consecințe majore asupra sferei politice și sociale. De aceea, militez pentru depersonalizarea instituțiilor, astfel încât acestea să nu mai fie la cheremul unor persoane numite (vremelnici) să le conducă și pentru așezarea lor pe regulile clare ale managementului, competenței profesionale dovedite, ale trasabilității și memoriei instituționale, ale eficienței măsurabile.

Modelul de președinte pe care îl propun românilor este unul bazat pe seriozitate și respect, pe competențe și rezultate.

În ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT, președintele trebuie să fie un model de comportament politic și public. Reinventarea respectului în viața publică este esențial. De aici pleacă respectul pentru instituții, dar și respectul față de cetățean, iar mai departe, nu putem cere nimănui în lume să ne respecte, dacă nu ne respectăm între noi și pe noi înșine.

Îmi propun scoaterea instituției prezidențiale din arena conflictelor politice. În viziunea mea, președintele nu trebuie să fie cel care polarizează și antagonizează societatea, ci acela care stă la originea dialogului și acordului larg pe teme de interes general. Nu cred că exercitarea celor mai înalte funcții în stat, inclusiv a celor de președinte și prim-ministru, se face la televizor și nu cred că propaganda ori supramediatizarea pot compensa lipsa de profesionalism, de bună-credință și de rezultate. Îmi doresc mai puțin spectacol și mai multă seriozitate în exercitarea funcției de președinte.

O instituție prezidențială nonconflictuală nu înseamnă nicidecum o instituție slabă sau neimplicată, iar absența spectacolului steril nu înseamnă, la rândul său, lipsa de intervenție a președintelui. Dimpotrivă, cred că președintele trebuie să fie ferm, să intervină atunci când sesizează derapaje politice, atunci când acțiunile decidenților politici nu sunt în acord cu angajamentele luate, cu promisiunile făcute și, mai ales, când nu servesc în mod real interesul public. Și, cel mai important, președintele trebuie să intervină ferm ori de câte ori interesul cetățeanului este încălcat, indiferent de costurile electorale ori politice ale deciziilor sale.

Instituția prezidențială trebuie scoasă din sfera divertismentului cotidian și trebuie să-și recapete prestația specifică.

Reconectarea Președintelui României cu Constituția țării este un prim pas foarte important. Legea Fundamentală este sediul central al actelor președintelui, dar și al gesturilor sale politice și al comportamentului său civic. Interpretarea corectă de către

președinte a Constituției, prin acțiuni practice cotidiene, va reda primei funcții în stat legalitatea, legitimitatea și respectul, toate absolut necesare pentru ca șeful statului să își îndeplinească tripla menire: echilibrat (care observă/veghează/monitorizează și echilibrează), mediator (care intervine) și integrator (care face/integrează/unifică/valorifică/aduce consens). Atunci când se impune, el trebuie să fie ferm (arbitru).

Președintele României trebuie să recentreze dezbaterile naționale, să reconecteze spațiul public la teme legate de prezent, dar orientate către viitor. Președintele trebuie să fie un generator de dezbateri publice legate de modul în care putem asigura, ca națiune, șanse pentru libera dezvoltare a fiecărui cetățean român.

Un președinte care pune cetățeanul înaintea statului

Președintele trebuie să fie garantul principiului potrivit căruia cetățeanul va sta mereu înaintea statului, iar instituțiile statului servesc și respectă cetățeanul. Este nevoie să răsturnăm paradigma care domină viața publică din România: nu cetățenii trebuie să lucreze în folosul statului, ca să îl întrețină, fiind doar numere într-o contabilitate și birocrație seacă, ci statul trebuie să fie la dispoziția lor.

Aceasta se traduce prin respectul cuvenit acordat fiecărui cetățean.

Cred că fundamentul societății noastre trebuie să fie încrederea în fiecare român și în capacitatea fiecăruia de a progresa nestingherit și cinstit, încrederea în abilitățile și aspirațiile lui. Statul trebuie regândit ca un motor care să fie în spatele acestor eforturi oneste. România poate prospera dacă inițiativa este predată cu adevărat românilor în viața de zi cu zi, dacă aceștia vor simți că pot munci și își pot utiliza resursele în folosul propriu, pentru propriul destin.

Această eliberare a inițiativei private trebuie să se petreacă sub toate formele și în toate privințele:

- în relațiile cu administrația publică;
- în regimul proprietății;
- în raport cu fiscalitatea și concepția bugetului național, în felul în care sunt făcute investițiile publice;
- în înfăptuirea justiției;
- printr-un acces egal și real la fondurile publice și care trebuie eliberate de rețelele parazitare;
- în creșterea accesului la educație la toate nivelurile;
- în construcția unui sistem de sănătate modern;
- printr-o reformă constituțională care să reazeze și să reafirme individul în relație cu autoritățile;
- prin reforme ale instituțiilor care să aducă cetățenii mai aproape de deciziile publice și de finanțarea comunităților.

Statul trebuie să înceteze să mai fie o piedică pentru români și este nevoie să devină eficient, dinamic și suplu, adaptat permanent nevoilor cetățeanului. Statul trebuie să fie mult mai transparent în raport cu proprii cetățeni și să dea socoteală de modul în care lucrează în beneficiul cetățenilor și de modalitatea în care cheltuie banul public. Este rolul Președintelui României să indice permanent această prioritate celor însărcinați cu răspundere în aparatul statului și să o impună în balanța puterilor în stat, în relație cu Guvernul, Legislativul și Justiția. Este nevoie de un mesaj ferm că statul trebuie să se întărească în acest fel, în niciun caz să devină mai vulnerabil sau mai neputincios. Puternic nu înseamnă omniprezent și sufocant, ci agil și precis. Statul trebuie să fie nucleul unui proiect național modern, un proiect prin care toți românii să aibă o șansă autentică în a se împlini prin forțe proprii.

Statul, prin ansamblul instituțiilor sale, trebuie să parcurgă ample procese de schimbare, prin modernizare, debirocratizare, depersonalizare și transparentizare.

Statul și interesele naționale trebuie protejate de modificările dese impuse de ciclurile electorale, care duc la schimbarea funcționarilor publici după alte criterii decât cele legate de competențele profesionale. Se impune profesionalizarea funcționarilor publici și protejarea acestora, prin adoptarea unor proceduri clare și transparente de selecție și promovare, axate pe meritocrație, eficiență și rezultate și nu după loialități de partid sau personale.

Vorbim de o schimbare de paradigmă în funcționarea statului și în definirea regulilor sale de funcționare, prin plasarea în centrul său a ansamblului cetățean – familie – comunitate locală, și nu a propriilor instituții.

Statul trebuie să adopte filosofia lucrului bine făcut în beneficiul cetățeanului.

Un președinte echilibrat, mediator și integrator, dar ferm

Modelul pe care vi-l propun este al unui președinte care să fie un factor de echilibru, să acționeze ca mediator și integrator, să fie capabil să genereze consens între instituții și în societate, mobilizând energii și capacități, gestionând riscuri și generând oportunități pentru dezvoltare. Acest lucru nu presupune transformarea Președinției României într-o instituție foarte slabă, dar nici foarte puternică. Președintele nu va nici jucător, nici simplu spectator. El trebuie să se desprindă de zgomotul de fond, de rutină, de interesele mărunte care nu aduc conținut și nu contribuie la viitorul țării, însă trebuie să fie ferm în fața derapajelor de la statul de drept, a exceselor politicianilor și a încălcărilor intereselor naționale.

România trebuie să aibă un președinte cu adevărat echilibrat și echidistant în raport cu jocul politic al partidelor. Șeful statului are obligația constituțională și morală de a trata toate forțele politice cu aceeași măsură și conform acelorași reguli. Românii nu doresc un președinte care una spune și alta face. Românii vor un președinte care să fie garantul respectării promisiunilor și al onorării angajamentelor. Cred în ideea unui președinte care onorează promisiunea generică a *ROMÂNIEI LUCRULUI BINE FĂCUT*.

Un asemenea președinte trebuie să știe când să adopte o poziție puternică, fermă și răspicată în numele încrederii și legitimității cu care l-au investit cetățenii, dar și când să nu intervină în jocul politic. Un astfel de președinte își asigură rolul de echilibrator și mediator, păstrând contactul permanent cu cetățenii de la care se informează (direct sau prin intermediul organizațiilor reprezentative, al ONG-urilor ori al instituțiilor chemate să le protejeze drepturile) când interesele lor au fost încălcate.

Prima obligație a Președintelui României este aceea de a asigura funcționarea eficientă și integrată a instituțiilor statului. De ani buni, în ciuda procesului de integrare în Uniunea Europeană, instituțiile țării par a fi blocate. Statul funcționează cu puțină eficiență și parcă tot mai costisitor. Schimbarea continuă a conducerilor de tot felul după criteriile arbitrare, împărțirea și reîmpărțirea perpetuă a autorității statului între clanuri politice și clientele, încălcarea continuă a statutului funcționarului public, presiunile politice, absența colaborării și a dialogului au transformat statul într-un mecanism greoi și adesea inutil care acționează nu de puține ori împotriva cetățeanului/contribuabilului. Președintele trebuie să fie cu adevărat garantul unui stat eficient, cu instituții funcționale, în care rolul lui nu este acela de a se pricepe la orice, ci de a-i pune la lucru pe cei cu competențele necesare în fiecare domeniu și de a respecta responsabilitățile. Este un obiectiv derivat din *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT*, în care fiecare trebuie să-și facă bine treaba. Este un obiectiv dintre cele mai dificile și de durată, pentru că presupune reformarea statului ca atare, implicit a partidelor și a clasei politice. Dar președintele nu va trebui să piardă nicio zi din mandatul său fără a acționa pentru atingerea acestui obiectiv, alegându-și cu grijă partenerii cu care să concluzeze activ în acest orizont.

Mult timp, dialogul politic și social în România a fost practic întrerupt sau doar mimat. Un președinte mediator este neapărat necesar pentru reluarea dialogului real între principalii actori sociali: guvern, opoziție, sindicate, patronate, asociații profesionale, ONG-uri. Acest dialog are nevoie de un mediator, iar președintele poate fi un moderator eficient, atunci când respectă cu adevărat interesele diferite care acționează în societate, diversitatea opiniilor, identitatea specifică a fiecărui actor de pe scena publică, pe care este obligat să le raporteze la interesul național și la interesul cetățeanului.

Deschiderea spre un dialog autentic, comunicarea permanentă și transparentă și consultarea - ca mod principal de comportament public și instrument în sprijinul adoptării deciziilor - trebuie să devină repere în funcționarea instituțiilor, iar președintele trebuie să fie primul care și le asumă și le aplică.

Un președinte model de comportament public. Redescoperirea sentimentului de demnitate națională

Mai presus decât orice, președintele trebuie să fie el însuși un model de onestitate, de echilibru, de bună-credință, prin tot ceea ce face și spune. Nu poți să ceri unei societăți o anumită ierarhie de valori dacă tu, prin conduita ta, prin oamenii care te înconjoară și pe care îi numești în funcții publice, încurajezi non-valoarea, clientelismul, deturnarea banilor publici, afectarea concurenței și, implicit, descurajarea profesioniștilor, a inițiativei, a proiectelor de viitor.

Președintele României, dincolo de prerogativele sale strict constituționale, are o influență majoră asupra climatului general din societate. Nu putem avea o administrație corectă și eficientă, dacă în fruntea sa este un președinte corupt, necinstit, care se gândește nu la interesul public, ci la cel al baronilor sau al găștilor de partid. Nu putem avea o societate așezată și solidară, dacă cel menit a o conduce generează conflict, ură și scandal. Nu putem avea o societate bazată pe valori și în care oamenii pregătiți sunt promovați, dacă în fruntea sa este un președinte fals și incompetent sau o marionetă.

Între două posibile extreme, vă propun un președinte integru, echilibrat, mediator, integrator, unificator, constructiv și arbitru care ia decizii ferme atunci când se impune.

Președintele României își va putea îndeplini rolul de mediator și arbitru numai dacă întregul său comportament public îl recomandă drept o instanță și îl instituie drept model. Președintele României trebuie să devină modelul necesar de comportament, de atitudine, de limbaj, conform cu criteriile respectului pentru valorile fundamentale, solidarității cu toți cetățenii propriului său stat și al toleranței față de diversitate. Așa-zisele rețete de succes promovate astăzi ostentativ în societatea românească, inclusiv în politică, sunt tot mai nocive și mai puțin legate de statutul unei țări cu aspirații de prosperitate, europenism și modernitate. Clientelismul, slugărnicia, nepotismul, dubla măsură, lipsa de responsabilitate, lipsa de respect față de legi, de tradiții autentice, de cuvântul dat, disprețul față de școală, de cultură, de valori spirituale au fost afișate multă vreme cu cinism și au contaminat imaginea publică despre viață, succes, carieră, familie. Primul om din stat, reprezentantul tuturor românilor, trebuie să pledeze permanent și să acționeze, prin fiecare gest al său, pentru o cultură a succesului bazată pe educație, muncă, talent, onestitate și valori autentice.

În *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT*, președintele ocrotește, conservă și, mai ales, cultivă valorile constitutive ale națiunii române, protejează valorile istoriei naționale și încurajează o cultură a libertății, a democrației și a statului de drept. De asemenea, șeful statului este persoana care apără și, mai ales, cultivă memoria națiunii române, făcând din acest lucru un fenomen de redescoperire a identității și de asigurare a consensului național. În jurul acestui proiect – cultivarea memoriei naționale – Președintele României va supune consensului națiunii unul dintre cele mai importante proiecte ale sale: redescoperirea sentimentului de demnitate națională.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT este România oamenilor cu demnitate.

Un președinte promotor și garant al statului de drept

Tema independenței justiției ne diferențiază astăzi de stânga politică. În vreme ce stânga doar afirmă acest principiu, parlamentarii săi votând în mod constant și necondiționat pentru menținerea imunității celor urmăriți penal, dreapta se poziționează în mod clar în sensul susținerii demersurilor justiției. Statul de drept nu este o noțiune abstractă, ci una cât se poate de concretă. Atașamentul față de statul de drept trebuie scos din sfera declarațiilor politice și probat prin acțiuni concrete, printr-un anumit tip de comportament în raport cu instituțiile statului.

Din perspectiva raportării de facto la statul de drept, scena politică poate fi descrisă astfel: pe de-o parte, cei care respectă principiile acestuia, cu o atenție specială asupra independenței justiției, pe de alta, cei care doar mimează respectul pentru justiție, cu care însă încearcă să interfereze politic, inclusiv prin promovarea de măsuri legislative. De fapt, această polarizare se suprapune peste cea fundamentală dreapta – stânga.

Tema statului de drept, înțelegând prin aceasta apărarea statului de drept, este și va fi în continuare clar asumată de dreapta. Acesta este instrumentul prin care ne putem opune “baronizării” și feudalizării României pe care le oferă stânga în acest moment.

Principalele obiective ale programului meu, la acest capitol, sunt:

Egalitate în fața legii.

Justiția și statul în general trebuie să trateze imparțial și fără nicio diferență pe orice cetățean român sau european. Românii nu trebuie să mai perceapă că, indiferent de cine vine la putere, există oameni deasupra legii care se bucură de toate privilegiile. Este meritul justiției de a fi dovedit că lucrurile pot sta și altfel și consider misiunea mea principală aceea de a ocroti și sprijini acest demers, precum și de a încuraja și celelalte instituții ale statului să se angajeze activ și să coopereze pentru atingerea acestui scop. Președintele trebuie să fie nu doar garantul, ci și primul promotor al statului de drept.

Eradicarea corupției ca obstacol în calea competiției libere și a promovării bazate pe meritocrație.

Corupția și birocrăția menită a întreține corupția sunt factorii principali de descurajare a investițiilor străine și a inițiativei și inovației românești. Vreau să ajungem să putem spune că în România au succes cei care muncesc sau inovează, nu cei care cunosc „pe cine trebuie” în administrație sau oferă diverse foloase necuvenite. Numai reducând corupția și eliminând crima organizată, România poate recupera decalajul de dezvoltare față de primele 6 state europene.

Recâștigarea încrederii partenerilor europeni în capacitatea României de a proteja spațiul comun european de intrări ilicite de orice fel, cu consecința aditerii noastre în spațiul Schengen.

Este esențial să luptăm contra curentului actual european, de restrângere a libertății de mișcare în spațiul comun european. Am ratat oportunități și conjuncturi importante când integrarea în spațiul Schengen ar fi fost mai ușoară, dar chiar și în ceasul al doisprezecelea trebuie să apărăm ideea de frontiere comune și să convingem că România poate fi un paznic de încredere al graniței europene de est.

Punerea în practică a tuturor angajamentelor internaționale ale României în materie de stat de drept, în spiritul și litera lor.

Aceste angajamente le punem în practică nu pentru că ne forțează cineva, ci pentru că demnitatea ne cere să ne respectăm cuvântul dat. Un stat care nu își pune în practică propriile legi și angajamente derivate din acorduri internaționale nu este respectat de nimeni, nici de cetățenii săi, nici de partenerii străini. România are angajamente asumate prin Tratatul de aderare la Uniunea Europeană și numeroase convenții internaționale și voi veghea la respectarea lor.

Construcția unui stat în care legea să nu fie în avantajul unor grupuri de interese, ci să fie legitimă, unanim aplicată și respectată.

Trebuie să depășim acea situație din perioada comunismului în care legi proaste sau discriminatorii erau suportabile doar pentru că le ocoleam cu toții. Misiunea mea ca președinte, cel care promulgă legile, este să mă asigur că ele sunt imparțiale, oportune și în avantajul oamenilor. Trebuie să fie documentate temeinic, inclusiv financiar și să fie adoptate printr-un proces transparent în care toți cei interesați să își poată spune cuvântul. Trebuie să avem reguli stricte asupra cheltuirii banului public și un plan pe 10 ani de alocare a fondurilor care să facă imposibile alocările clientelare din bugetul statului.

Acțiunile mai importante prin care voi atinge aceste obiective sunt:

Voi încuraja dezvoltarea capacității procurorilor Direcției Naționale Anticorupție și îmbunătățirea performanței la nivel local, în paralel cu cea foarte bună de la nivel național. DNA a fost o instituție foarte performantă în ultimii ani, fapt reflectat și de opinia publică în ultimul Eurobarometru pe tema corupției publicat de Comisia Europeană în anul 2013 și merită tot sprijinul pentru consolidarea și extinderea sa. Acest lucru va contribui cu certitudine și la reducerea percepției că investigațiile nu sunt întotdeauna imparțiale politic.

Voi susține îmbunătățirea capacității Agenției Naționale de Integritate care are un rol vital în prevenirea faptelor de corupție. Din poziția de Președinte al României, voi sprijini elaborarea unui Cod al Incompatibilităților și Conflictelor de Interese, care să unifice legislația dispersată în materie.

Ca Președinte al României, voi milita pentru ca toate organismele statului implicate în combaterea corupției și a crimei organizate, cele care fac parte din sistemul judiciar, servicii de informații sau aflate în subordinea Ministerului de Interne să fie finanțate corespunzător și să fie libere de orice intervenție partizană.

Voi pleda pentru crearea, la nivelul Președinției, a unei platforme permanente de dialog și cooperare între toate partidele politice reprezentative, societatea civilă și instituțiile statului pe tema corupției. Cetățenii trebuie să fie implicați în implementarea strategiei naționale anticorupție (SNA) și, implicit, a Convenției Națiunilor Unite împotriva Corupției.

Ca Președinte al României, voi urmări proactiv ca și celelalte angajamente ale României care au un impact asupra bunei guvernări, de exemplu transparența finanțării politice, a cheltuielilor statului și oferirea de servicii electronice pentru cetățeni prin platforma OGP (Parteneriatul pentru o Guvernare Deschisă) să fie puse în practică. Chiar dacă guvernul este cel responsabil direct de implementarea acestor politici și angajamente, președintele va urmări și informa publicul permanent asupra stadiului realizării acestor obiective.

Președinția României va da un exemplu celorlalte instituții ale statului printr-o organizare administrativă care va scoate în evidență selectarea personalului pe criterii de competențe profesionale, stimularea performanței, managementul profesionist al resurselor umane.

Ca Președinte al României, voi milita pentru descentralizarea fiscală, pentru a pune capăt presiunii necuvenite la care autoritățile locale sunt adesea supuse de către guvernul central. Structurile de control vor trebui însă și ele adaptate descentralizării și regionalizării inerente europenizării noastre, astfel încât și la nivel regional sau local să existe un control adecvat al corupției, unul în care cetățenii să aibă un rol direct și mult mai mare asupra priorităților și calității cheltuirii fondurilor publice. Ca mediator între cetățeni și stat, președintele poate iniția, stimula și coordona un dialog politic pe aceste teme.

Președintele României are un rol important în filtrarea legislativă prin promulgarea actelor legislative și dreptul de a sesiza Curtea Constituțională dacă legalitatea și constituționalitatea acestor acte este pusă la îndoială. Ca Președinte al României, voi uza în mod activ, cu echilibru și discernământ de acest drept, recurgând însă la un dialog permanent cu Guvernul, partidele parlamentare și societatea civilă, pentru a preveni refuzul promulgării unor legi care nu corespund Constituției, statului de drept, interesului național sau obiectivelor de dezvoltare a României.

Ca Președinte al României, îmi voi asuma, de asemenea, filtrarea, pe criterii de profesionalism, integritate și în cel mai transparent mod posibil, a numirilor în toate pozițiile oficiale ale statului unde Constituția oferă astfel de atribuții președintelui.

Ca Președinte al României, voi promova numirea acelor magistrați care au trecut printr-un proces de selecție deschis și bazat pe rezultate profesionale certe și voi încuraja Consiliul Superior al Magistraturii să organizeze un asemenea proces pentru orice selecție.

Ca Președinte al României, voi folosi dreptul de grațiere doar acolo unde eroarea judiciară este probată sau Guvernul recomandă situații sociale ieșite din comun. Nu sunt în favoarea unor legi ale amnistiei care să includă infracțiunile de corupție și conexe. Sunt necesari încă mulți ani de consolidare a capacității de apărare a statului de drept înainte de a câștiga bătălia cu corupția, iar în acest proces grațierea celor condamnați nu ar servi cauzei, ci dimpotrivă. **Nu voi grația persoane condamnate pentru infracțiunea de corupție.**

Ca Președinte al României, voi milita ca justiția și instituțiile de control financiar-fiscal să coopereze în folosirea tuturor mijloacele aflate la dispoziție pentru a recupera prejudiciile aduse de corupție și a reduce costul social al acesteia.

Fără a avea cu adevărat un stat de drept și domnia legii, nu putem avea democrație și nici separația puterilor în stat. Pe tema separației puterilor a existat multă retorică și prea puțin angajament real.

Ca Președinte al României, voi fi garantul separării puterilor în stat, nu sursă a denaturării sensului ei. Voi proteja, în limitele atribuțiilor constituționale, Legislativul de continua erodare a prerogativelor sale, prin abuzul de ordonanțe sau privindu-l ca pe o mașinărie de vot și nu ca pe un for de dezbateră și decizie.

Un președinte coordonator al marilor orientări de politică externă și de securitate

Viitorul președinte va trebui să fie garantul continuării marilor direcții de politică externă și de securitate a țării, care au reprezentat o veritabilă sursă de modernizare și reintrare firească în matricea occidentală a României în ultimii 20 de ani. **Aceasta trebuie consolidată prin aprofundarea parteneriatului strategic cu Statele Unite, prin creșterea rolului, a greutății României în NATO și, mai ales, în UE, prin eforturile de a întări, pe zona noastră, instituțiile cu semnificație de securitate națională, un buget mai consistent al apărării, o armată mai puternică, servicii speciale cât se poate de puternice, pe deplin scoase din jocul politic partizan.**

Îmi imaginez o Românie puternică prin modul în care este ea văzută de partenerii externi, o țară care știe ce vrea și poate ceea ce vrea, iar acest lucru se poate realiza în 10 ani. Cred că trebuie calibrate ambițiile internaționale, europene și regionale la potențialul României. Iar din acest punct de vedere, în domeniul securității, România pare să fi intrat natural pe un parcurs euroatlantic care se impune a fi reconfirmat. Mai sunt de făcut unele lucruri pe partea de politică externă, care să ducă la creșterea profilului regional al României.

România de astăzi este plasată într-un mediu internațional complex, adesea marcat de instabilitate și pericole. Provocările generate de criza economică, conflictele din imediata

noastră vecinătate, modificările de frontiere, recursul la metodele specifice războiului rece, dar și nevoile de asigurare a securității energetice sunt constrângeri care nu ne mai permit vreo sincopă. Avem nevoie de o viziune clară, de o strategie coerentă, de acțiune concertată și de o înțelegere și explicitare clară a interesului național. **România de mâine va fi o țară sigură și prosperă doar prin intermediul unei politici externe coerente.**

▪ O politică externă sinergică: națională, europeană și euroatlantică

Politica externă a României urmărește atingerea intereselor noastre naționale prin intermediul NATO și UE. **Susțin necondiționat dezvoltările de securitate și politico-militare din cadrul NATO și sunt adeptul unei Politici Externe și de Securitate Comune în cadrul UE. Voi milita întotdeauna pentru a promova ideile și interesele noastre la nivel european, dar numai în cadrul solidarității și valorilor împărtășite cu aliații și partenerii noștri euroatlantici și europeni.** Voi promova alianțe în interiorul UE și voi sprijini și alte cauze decât cele care ne privesc direct, pentru a ne bucura, la rândul nostru, de solidaritatea celorlalte state membre atunci când avem nevoie de ea pentru a ne promova interesele naționale.

Și în contextul politicii externe, dar și în cel mai larg al afacerilor europene, consider că reprezentarea noastră la nivel UE trebuie să se realizeze pe baza unui mandat reprezentând interesul național, adoptat prin consens între președinte, principalul actor constituțional al politicii externe, guvern, opoziția politică și societatea civilă. Voi fi factorul principal de coagulare, inițiativă și de construire a unui dialog permanent care să ne permită o reprezentare demnă și eficientă a intereselor noastre.

▪ Întărirea parteneriatului cu SUA

Dacă vorbim de politica externă și de securitatea națională, trebuie să remarcăm că România se află, astăzi, într-o situație optimă. **Cred cu tărie că parteneriatul strategic cu Statele Unite ale Americii, alături de calitatea de membru al NATO și al UE, reprezintă, pentru România, elementul fundamental al politicii noastre externe și al strategiei naționale în domeniul securității.**

Criza din Ucraina a generat o schimbare importantă în situația geopolitică a zonei. În contextul actual, când astfel de provocări în domeniul securității nu s-au mai înregistrat pe continent de la Războiul Rece, Estul Europei și România au nevoie de mesaje ferme din partea SUA care să reitereze menținerea garanțiilor de securitate pentru aliații din această parte a Europei. Avem nevoie de această solidaritate, de prezența militară a Statelor Unite în zonă și ar fi de dorit ca și alte țări NATO din vestul Europei să manifeste o preocupare și o solidaritate similară. Trebuie să arătăm împreună că spiritul Articolului 5 al Tratatului Nord-Atlantic este

la fel de puternic, că nimeni nu poate reînvia politica sferelor de influență sau redesena granițe.

Dimensiunea militară și politică a parteneriatului nostru strategic cu SUA este excelentă, iar dimensiunea economică trebuie să devină la fel de dinamică. Nu putem însă atinge acest obiectiv decât dacă România va avea un stat de drept puternic. Între mediul favorabil investițiilor și statul de drept există o legătură foarte strânsă. Este nevoie să avem instituții puternice care să lupte împotriva corupției, pentru a arăta investitorilor că statul de drept funcționează.

▪ **Securitatea energetică**

Securitatea energetică este o componentă extrem de importantă a securității naționale. Trebuie să finalizăm procesul de evaluare a potențialului unor noi resurse în România, cele neconvenționale, pentru a vedea clar ce perspective avem, iar, înainte de a se pune problema începerii exploatării, care sunt cele mai sigure metode din punct de vedere tehnic, care pot îndeplini atât criteriul eficienței producției, cât și pe cel al protejării mediului. Cred că este necesar să implicăm mai mult comunitățile locale în acest proces de creștere a independenței energetice a țării noastre. Din acest motiv, cred că este necesară modificarea legislației, pentru ca o parte din redevențele către bugetul central să fie reorientate către comunitățile locale și chiar către proprietarii terenurilor, așa cum se întâmplă în SUA. În acest fel, cetățenii, comunitățile locale vor beneficia de prosperitate și vor simți că sunt parteneri ai statului în acest proces.

În egală măsură, voi susține și încuraja măsurile de dezvoltare a alternativei la energia convențională, prin dezvoltarea și exploatarea resurselor energetice regenerabile, în cadrul unor strategii integrate care să vizeze în mod unitar crearea de avantaje strategice României (pentru a putea deveni un hub energetic regional), asigurarea independenței energetice, protejarea infrastructurilor critice, dar și prin politicile de prețuri, a consumatorilor casnici.

▪ **Un rol mai important în NATO, dar și în plan regional**

În ceea ce privește NATO, consider că trebuie să existe un echilibru între flancul nordic și cel sudic, în Estul Europei. Este importantă concentrarea de forțe în statele baltice sau Polonia, dar, în noul context, la fel de importantă este o creștere a prezenței militare în România și Bulgaria.

România trebuie să participe cu resurse relevante la planificarea strategică și implementarea obiectivelor NATO, inclusiv prin susținerea procesului de extindere a Alianței. Țara noastră trebuie să aibă o contribuție activă la *acquis*-ul Alianței bazat pe dialog politic și schimb de informații, la modelarea obiectivelor NATO în domeniu în concordanță cu profilul

alianței și la intensificarea colaborării cu țările din Europa, Caucaz, Asia Centrală, Orientul Mijlociu și Nordul Africii.

Consider că, în viitorii 10 ani, România va deveni un reper important pe harta geopolitică mondială, prin furnizarea de securitate în plan regional, consolidarea rolului de bază operațională pentru principalii aliați, inclusiv în contextul sistemului de apărare antirachetă al SUA și în perspectiva integrării acestuia din urmă în sistemul NATO.

În perspectiva acestui rol, voi susține, în calitate de Președinte al României, majorarea bugetului pentru apărare.

În calitate de Președinte al României, voi propune tuturor partidelor politice un acord pentru asigurarea constantă a unei finanțări anuale de 2% din PIB pentru apărare.

Consider că sumele suplimentare direcționate de la buget către MApN vor trebui folosite, în principal, pentru programele majore de înzestrare ale Armatei României. Totodată, prin acest acord, voi solicita partidelor semnatare să se angajeze că nu vor diminua bugetul destinat Apărării în timpul exercitării guvernării.

Majorarea bugetului pentru apărare va reprezenta și o oportunitate de parteneriat tehnologic între firmele românești din industria de apărare și companiile europene și americane, va însemna și noi locuri de muncă și poate întări dimensiunea economică, nu doar cea militară, a parteneriatului strategic dintre România și SUA.

În paralel, pentru că România beneficiază totuși de garanția umbrelei de securitate asigurată de NATO, voi susține operaționalizarea conceptelor de *soft* și *smart power* în cadrul CSAT, cu accent pe cele care vizează corelarea instrumentelor reprezentate de diplomația clasică, a formatelor de cooperare regională și internațională, a acordurilor politico-economice (cu accent pe cele comerciale, dar și de securitate) și a celor de *intelligence*.

În calitate de Președinte al României, voi milita ca *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT* să fie o țară inteligentă care își promovează interesele, utilizând rațional și sinergic resursele și capacitățile proprii, dar și ale aliaților.

Creșterea profilului regional al României necesită o abordare interdisciplinară, adică nu numai de apărare, ci și de politică externă – în acord cu politica internă a interesului național - și de securitate națională (în acord cu proiectele pe termen lung ale României, dar și ale aliaților), precum și de economie (implicit și partea energetică). Toate aspectele conceptului de stat inteligent vor fi abordate ca un tot unitar, pentru crearea și valorificarea ferestrelor de oportunități.

Voi milita ca România să devină un model regional de asigurare a securității, de predictibilitate, de atragere de investiții străine, de creștere sustenabilă, de politică externă coerentă și, implicit, un model regional de democrație și stabilitate în Europa Centrală.

Voi utiliza instrumentele puse la dispoziție de Constituție, pentru ca România să confirme că este un furnizor de securitate în regiune și catalizator (posibil model) pentru

țările din regiune și chiar mentor pentru aspirațiile europene sau euroatlantice ale altor state din regiune (Republica Moldova, Georgia ș.a.).

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT este România în care interesul național este bine și corect promovat.

▪ **România ca actor european: recuperarea decalajului de dezvoltare**

România a încheiat primul său ciclu în calitate de membru al Uniunii Europene. Pot aprecia că această etapă nu a fost fructificată în mod optim de țara noastră, sub aspectul influenței pe care trebuia să o aibă ca al șaptelea stat membru (ca mărime) al UE, al atragerii de fonduri europene ca vector de modernizare a țării și al fructificării oportunității economice oferite de piața comună.

Faptele sunt grăitoare. În pofida creșterilor anuale, suntem în continuare pe ultimul loc la absorbția de fonduri europene.

Bilanțul negativ poate fi justificat prin declanșarea crizei economice și prin slăbirea solidarității europene pe care această criză a determinat-o, însă nimic nu scuză faptul că România nu a avut, după momentul integrării, un proiect de țară în interiorul Uniunii Europene. Cu atât mai puțin scuzabil este acest lucru, cu cât nu doar potențialul deosebit (uman, inovativ, turistic etc.), ci și poziționarea geografică și geopolitică (Dunărea, gurile de vărsare, frontiera estică a UE/NATO, proiectele de diversificare a surselor de aprovizionare cu resurse energetice etc.) îndreptăteau țara noastră să aibă un profil mult mai puternic și să reprezinte o voce de care să se țină cont în cadrul construcției comunitare.

Un ciclu politic de 10 ani va trebui să însemne și redefinirea rolului pe care dorim să îl jucăm în interiorul UE, redefinirea priorităților noastre în ceea ce privește finanțările, atragerea de fonduri, oportunitățile economice și relațiile intracomunitare. Organizația comunitară se află, ea însăși, într-un proces de redefinire și nu putem permite ca vocea și prioritățile României să lipsească din acest proces, iar obiectivul de recuperare a decalajului economic să fie ratat din cauza unor interese străine de cele naționale.

România trebuie să își propună să joace un rol activ atât în ceea ce privește procesul de decizie, cât și teme mari de dezbateri care stau pe agenda UE.

Președintele României va juca un rol decisiv în creșterea performanței europene a țării, atât pe plan intern, cât și pe plan extern, deoarece numai prin cooperare la nivel regional, local și central este posibilă atingerea obiectivului nostru de țară: dezvoltarea, care să se reflecte în casa fiecărui român, precum și în statutul nostru în plan european.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT va fi un membru respectat al Uniunii Europene, un partener care își onorează angajamentele și care știe să își negocieze condițiile, un membru cu personalitate al organizației comunitare. *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT* presupune abandonarea unui anumit tip de mimetism care a caracterizat atitudinea noastră în raport cu

marile teme ale dezbaterii. Vom absolvi școala de integrare europeană și vom deveni un stat matur, puternic și respectat în UE.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT își propune să joace un rol activ atât în ceea ce privește procesul de decizie la nivel comunitar, cât și în promovarea și influențarea marilor teme de dezbateri de pe agenda UE.

În raport cu Uniunea Europeană, există câteva obiective naționale pe care îmi propun să le sprijin, ca președinte, prin armonizarea politicilor tuturor instituțiilor implicate:

- **susținerea elaborării unui Plan de Dezvoltare Durabilă pentru următorii 10 ani**, care să cuprindă atât obiectivele acoperite prin fonduri europene prin Acordul de Parteneriat, cât și pe cele care urmează a fi acoperite din bugetul de stat. Voi invita actorii implicați (cu precădere partidele politice) să-și asume acest Plan – un veritabil contract cu și pentru societate, pentru a nu se mai face cheltuieli în afara obiectivelor sale, adică în scopuri electorale sau clientelare;

- **accederea rapidă la spațiul Schengen**, în două etape (aeroporturi și frontiere terestre și maritime) ca urmare a creșterii credibilității în fața partenerilor europeni;

- **asumarea unei date clare pentru adoptarea monedei euro agreată de toate partidele și BNR**, pentru a stimula pregătirea economiei românești la presiunile competitive ale pieței comune și a recupera deficitul comercial actual;

- **încheierea convingătoare a angajamentelor asumate de România acoperite de Mecanismul de Cooperare și Verificare** pentru depășirea acestui stadiu istoric și stabilirea egalității între România și alte state membre prin noile mecanisme de evaluare a situației corupției și democrației, care acoperă toate țările membre;

- **diminuarea decalajului de dezvoltare între România și primele 6 state europene**, care să confere țării noastre dreptul și legitimitatea de a reprezenta o voce puternică la nivelul UE;

- **repoziționarea României ca un partener activ și cooperant în cadrul Parteneriatului Estic** și întărirea poziției statelor membre care militează pentru eforturile de integrare a țărilor de la frontiera UE, cu oferirea unui tratament diferențiat în funcție de progresul reformelor țărilor în curs de aderare;

- **definirea și implementarea unor proiecte concrete, în cadrul Strategiei Dunării**, cu implicarea autorităților regionale și locale în scopul dezvoltării județelor riverane;

- **realizarea unei Platforme Naționale Comune de maximizare a absorbției fondurilor europene**, care să faciliteze cooperarea între actorii implicați în acest proces și adoptarea rapidă și adecvată a deciziilor necesare;

- **restructurarea sistemului de gestionare a fondurilor europene** prin: crearea unui corp de funcționari de elită care să monitorizeze și să implementeze programele cu finanțare UE, remunerați competitiv în funcție de gradul de absorbție a fondurilor; centralizarea gestionării absorbției fondurilor structurale la nivelul Ministerului Afacerilor

Europene și consolidarea tuturor Autorităților de Management în cadrul acestui minister; crearea unui departament care să monitorizeze dialogul dintre autoritățile contractante și Comisia Europeană; crearea, la Bruxelles, a unui ofițer de legătură din partea fiecărei Autorități de Management, aflat în relaționare permanentă cu omologii de la Comisia Europeană și beneficiind de sprijinul direct al Reprezentanței Permanente a României pe lângă Uniunea Europeană.

Ca președinte, voi susține proiectul unei Europe unite, cu instituții puternice, cu o bună coordonare a politicilor în toate domeniile de activitate. Cred că proiectul european avantajează în acest moment România, putând fi un puternic vector de modernizare a societății noastre. România trebuie să devină mai coerentă în negocierea/impunerea propriilor interese și proiecte la nivel comunitar și, în paralel, să asimileze fondurile alocate. Este indamisibil să nu putem genera proiecte care să utilizeze în integralitate fondurile europene alocate. Nu putem rata această importantă șansă de dezvoltare sustenabilă, de modernizare și creștere a prosperității.

▪ România și comunitățile din afara granițelor: identitate comună, drepturi comune

Statul român are obligația constituțională de a sprijini atât minoritățile românești din alte state, cât și pe cetățenii români care lucrează și trăiesc temporar pe teritoriul altor țări.

Una dintre primele măsuri pe care le voi adopta în calitate de Președinte al României va fi crearea unui Consiliu Consultativ format din reprezentanții comunităților de români de peste graniță. Acest Consiliu va trebui să constituie cadrul în care vor fi dezbătute temele ce preocupă românii din afara granițelor și armonizate pozițiile instituțiilor.

Față de conaționali, România trebuie să aibă o politică mai viguroasă și mai activă, desigur, în respectul relațiilor bilaterale cu statele pe teritoriul cărora trăiesc românii. Vom încuraja reprezentarea politică a minorităților românești, afirmarea identității lor religioase, lingvistice și culturale și dreptul firesc la a-și conserva și proteja valorile, precum și la a păstra/consolida legăturile cu românii din țară.

Pe agenda acestui Consiliu Consultativ, voi propune măsuri pentru:

- garantarea posibilității de exercitare a dreptului la vot pentru toți românii din afara granițelor prin implementarea unui sistem care să elimine barierele logistice (vot electronic, vot prin corespondență sau stabilirea unei cote a numărului de secții de votare de natură a permite exercitarea votului chiar și de către comunitățile cele mai izolate);

- asigurarea libertății de circulație și a dreptului de a munci în toate statele UE, contracararea tendințelor xenofobe și izolaționiste din anumite state membre și gestionarea corectă a eventualelor campanii negative la adresa României;

- dezvoltarea rețelei de consulate și îmbunătățirea calității serviciilor consulare, inclusiv prin implementarea unor soluții informatice securizate prin care cetățenii să poată beneficia de servicii consulare la distanță;
- dezvoltarea programelor de predare a limbii române în școlile din comunități cu un număr semnificativ de români și creșterea numărului de copii români de peste granițe prezenți în tabere școlare/școli de vară în România;
- extinderea numărului de catedre de limba română în statele cu comunități românești semnificative;
- încurajarea implicării societății civile în programe de sprijinire a comunităților de români din afara granițelor, inclusiv prin identificarea de surse de finanțare pentru activități legate de diaspora; sprijinirea parteneriatelor dintre ONG-urile din România și cele ale românilor din afara granițelor;
- oferirea de consiliere în vederea integrării pe piața muncii și dezvoltării spiritului antreprenorial, inclusiv prin programe comune cu statele gazdă;
- derularea de campanii culturale și educaționale care să sprijine crearea unei imagini corecte/pozitive a comunităților de români în cadrul societății statului gazdă;
- derularea unor programe de sprijin pedagogic și consiliere psihologică pentru copiii din familiile ai căror părinți locuiesc sau muncesc în afara granițelor.

▪ **Eficiență în domeniul securității naționale și de apărare**

Alături de politica externă, coordonarea strategiilor de securitate și de apărare a României este atributul executiv fundamental al Președintelui României și reprezintă componenta cea mai importantă a activității Administrației prezidențiale. **Ca Președinte al României, susțin că politica în domeniul securității naționale, în toate componentele ei, trebuie să facă obiectul unui dialog și consens al societății românești.** Ca și în cazul politicii externe, Președintele României este generatorul conceptului de securitate națională și coordonatorul activității instituțiilor cu atribuții în realizarea acesteia. Este misiunea Președintelui României de a integra organic politica externă și de securitate națională în vederea apărării și promovării intereselor naționale ale statului.

Ca Președinte al României, voi promova conceptul de securitate națională extinsă, care să cuprindă următoarele domenii: apărarea, securitatea socială, securitatea educațională, securitatea alimentară, securitatea economică, securitatea energetică, securitatea mediului, securitatea financiară, securitatea infrastructurilor critice. Voi promova o Strategie Națională de Apărare a Țării care să acopere toate aceste domenii și care să constituie reperul pentru strategiile sectoriale proiectate la nivel instituțional.

În calitate de Președinte al României, după o consultare prealabilă cu reprezentanții instituțiilor din sistemul național de securitate, precum și cu

principalii noștri aliați euroatlantici, voi elabora și prezenta Parlamentului, spre aprobare, Strategia Națională de Apărare a țării.

O atenție sporită voi acorda sectorului industrial de apărare, care va trebui să parcurgă un amplu proces de modernizare.

Structurile de *intelligence* din România sunt acum definitiv desprinse de vechiul sistem și de mentalitățile comuniste, pe deplin reformate și aflate în avanpostul integrării și al angajamentelor euroatlantice. Procesul de modernizare a acestora este cu atât mai remarcabil cu cât s-a desfășurat într-un context marcat de un cadru legislativ neadecvat realității și de o presiune importantă din partea societății civile, iar uneori și a partidelor politice. De asemenea, serviciile de informații au asigurat elementele de flexibilitate organizatorică și operațională, permițând abordarea și rezolvarea unor probleme de securitate cu totul noi, nu numai pentru serviciile de informații românești și est-europene. Deschiderea, anterior intrării în NATO și UE, către serviciile aliate, cât și derularea în comun cu acestea a unor operațiuni complexe, îndeosebi în zona amenințărilor asimetrice și non-tradiționale (terorism, criminalitate organizată etc.), a contribuit în mod semnificativ la aderare și la construcția de securitate a spațiului euroatlantic. Foarte apreciată de către aliați a fost și resursa analitică oferită de serviciile de informații românești, care a pus în valoare demersurile operative și a asigurat suportul informativ necesar procesului decizional, precum și schimbul de date cu serviciile partenere.

Cooperarea internațională – firească în cadrul parteneriatelor din cadrul NATO/UE, dar și bilaterale – reprezintă o resursă duală (furnizăm, dar și primim *intelligence*), necesară asigurării securității în sens mai larg, nu doar național, ci și regional, european și euroatlantic. Este o evoluție firească, pe care, în calitate de Președinte al României, o voi încuraja ca parte a proiectului de construire și dezvoltare a unor capacități de *smart power*, o *ROMÂNIE A LUCRULUI BINE FĂCUT* ce știe să-și gestioneze riscurile și să-și valorifice oportunitățile pentru asigurarea propriei securități.

Îmi doresc o recunoaștere a contribuțiilor structurilor de *intelligence* și în interiorul țării, la un nivel comparativ cu cel câștigat în exterior.

Dincolo de unele reminiscențe ale epocii comuniste, care afectează percepția publică legată de activitatea serviciilor de informații din România, ca Președinte al României, voi milita, totuși, pentru schimbarea etapizată a concepției de securitate națională, de la o abordare specifică actualei etape, de contracarare a riscurilor și amenințărilor la adresa securității, către una puternic axată pe prevenire, care reprezintă, în sine, o schimbare de paradigmă necesară trecerii la o etapă nouă în devenirea statului român.

Doresc să asigur în continuare instituțiilor de securitate națională, inclusiv celor de *intelligence*, toate instrumentele necesare atingerii scopurilor strategice care se referă la avertizare timpurie, prevenirea conflictelor, decizie coerentă în momente de criză, întemeiată pe informație reală, exactă și la timp.

Printre obiectivele mandatului meu se vor număra:

- **consolidarea echidistanței, neamestecului politic și profesionalizării** în activitatea structurilor de *intelligence*;

- **modernizarea legislației din domeniul securității naționale**, astfel încât aceasta să fie adecvată nu numai noilor realități (faptul că România este membru al NATO și UE), ci și noilor riscuri și amenințări cu care ne confruntăm;

- **creșterea eficienței Consiliului Suprem de Apărare a țării** în coordonarea unitară a domeniului securității și apărării prin crearea unor grupuri și comitete de lucru care să pregătească analize de impact în vederea realizării consensului decizional. De asemenea, consider necesară creșterea frecvenței consultărilor în cadrul CSAT pentru combaterea amenințărilor de securitate (interne și externe) la adresa intereselor naționale ale României;

- **reanalizarea rolului unor organisme cu rol de coordonare și integrare a informațiilor**, precum Comunitatea Națională de Informații și Oficiul pentru Informații Integrate și propunerea, după consultarea tuturor părților interesate/vizate, a unui concept integrator cu privire la domeniul securității naționale și al *intelligence*.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT va fi o țară care va gestiona inteligent atât oportunitățile, cât și riscurile, având drept fundament cele trei nevoi esențiale ale cetățeanului: libertate, prosperitate și securitate.

De asemenea, ca Președinte al României, voi propune dezvoltarea conceptului de **Strategie de securitate internă a României** în consonanță cu Strategia de securitate internă a Uniunii Europene pe următoarele direcții: siguranța cetățeanului român în diversitatea europeană; o Românie sigură în serviciul cetățeanului și pentru protecția acestuia; spațiul românesc ca parte a spațiului de libertate, securitate și justiție. Strategia de Securitate Internă a UE include 5 măsuri comune privind combaterea rețelelor infracționale și teroriste, combaterea criminalității cibernetice, consolidarea securității frontierelor și gestionarea situațiilor de criză, la care România trebuie să se alinieze pe deplin. **Obiectivul este ca România să fie o țară sigură și ordonată, iar acest lucru să fie resimțit de fiecare cetățean, prin garantarea siguranței și protecției acestuia și a bunurilor sale.**

II. 11 teme majore de dezbatere și consens național

Ca președinte mediator și integrator, dar implicat direct și ferm în construcția unei Românie cu adevărat occidentale, voi propune întregii clase politice și societății românești câteva mari teme de dezbatere, în jurul cărora să putem genera un acord cât mai larg. Acestea ar putea deveni pilonii pe care se articulează un nou proiect de țară, cu

obiective naționale la care să se raporteze toate guvernele și toți decidenții politici, indiferent de identitatea lor ideologică sau de alternanțele la putere.

Încercările similare din trecut de a realiza așa-numite „pacte”, pe sănătate și educație spre exemplu, de la nivelul instituției prezidențiale au eșuat pentru că au fost mai mult gesturi politice decât acorduri naționale și pentru că nu au fost scoase din sfera conflictului politic și personal. Cred că în astfel de chestiuni extrem de serioase nu ar trebui să vorbim despre persoana președintelui care inițiază un asemenea acord, nici despre persoana prim-ministrului, nici despre cine își impune punctul de vedere sau cine punctează electoral, ci despre cetățeni și despre obiective naționale pe termen lung.

Modul de exercitare a funcției prezidențiale în ultimii 10 ani a conținut germenii conflictului inclusiv în raport cu asemenea domenii, care ar fi trebuit să fie, de fapt, veritabile punți de dialog și acord larg la nivelul clasei politice. Modelul de președinte pe care îl propun României presupune tocmai capacitatea de a media și de a integra puncte de vedere diferite pe teme de interes public general, dar și abnegație și determinare în respectarea acordurilor odată încheiate.

După ani de zile în care conflictul și dezbinarea socială au făcut parte din cotidian, în care a fost mai ușor să distrugi decât să construiești, un asemenea demers nu este facil și va fi probabil întâmpinat cu întrebări, îndoieli și prudență. Ca președinte, însă, îmi voi asuma responsabilitatea de a schimba regulile jocului și de a deschide acest drum care înseamnă o transformare a practicilor predominante în politică. Cred că și în România se poate, că un asemenea demers este fezabil și că putem înlocui conflictul și spectacolul steril cu dialogul și dezbateră pe teme naționale.

De aceea, în cadrul viziunii mele asupra instituției prezidențiale, am ales să fac referire nu doar la domeniile strategice în care președintele are atribuții constituționale directe și nu doar la chestiunile fundamentale de politică generală, ci propun 11 asemenea mari teme naționale, la a căror dezbateră voi chema întreaga clasă politică.

1. Educația ca resursă de performanță a României

Premisa fundamentală de la care pornesc în abordarea domeniului educației este aceea că **o societate nu poate fi, pe termen mediu sau lung, mai bună decât sistemul său de educație**. O societate, o națiune poate să fie performantă sau neperformantă în funcție de sistemul său de educație, care are, în realitate, cel mai mare impact asupra viitorului unei națiuni.

Nu există niciun alt sistem care poate să schimbe starea lucrurilor atât de profund. Viziunea *ROMÂNIEI LUCRULUI BINE FĂCUT* este indiscutabil legată de viziunea unui sistem de educațional performant, care poate fi privit drept cea mai mare șansă pe care o avem pentru a face România performantă.

Ca Președinte al României, am convingerea că putem să devenim efectiv un „tigrul Europei”, în același sens în care au apărut „tigrii din Asia” care își bazează pe educație și disciplină în societate creșterea și dezvoltarea.

Vreau să afirm un lucru foarte direct și deschis: un sistem educațional performant nu poate să fie nici creat, nici perpetuat și nici să producă rezultate decât peste mai multe generații. De aceea, o abordare serioasă trebuie să pornească de la o decizie luată consensual și asumată pe termen lung cel puțin de către partidele relevante, cu privire la construcția unui asemenea sistem.

România nu a beneficiat în ultimii ani de un sistem de educație performant, nici măcar de un sistem de educație care să permită continuarea unui anumit nivel la care se ajunsese în anii '70 - '80. Desigur, putem discuta realizările aceluiași sistem, dar el produsese un nivel de cultură general acceptat și apreciat.

Există, în lume, exemple de țări care și-au neglijat sistemul educațional și au pierdut din competitivitate și altele care au înțeles această nevoie și, fără a avea alte resurse la dispoziție, au devenit extrem de performante.

În momentul de față, avem câțiva indicatori care arată că sistemul nostru educațional este prost conceput. Rezultatele catastrofale de la bacalaureat sunt expresia unui învățământ preuniversitar fundamental greșit structurat, care lasă fără direcție jumătate dintr-o generație. Creșterea calității și performanței unui sistem educațional presupune, pe de-o parte, o motivație imediată și, pe de altă parte, o perspectivă îndelungată, pornind de la un obiectiv. Trebuie să vedem, evident, care este obiectivul nostru pe termen lung, unde vrem să ajungem? Vrem să avem generații pregătite pentru a deveni muncitori forestieri sau vrem să avem generații educate pentru a transforma România într-o țară a tehnologiei moderne? Avem atâtea exemple că potențialul uman este unul de excepție, încât cred că este o crimă să nu poți utiliza această importantă resursă. Este suficient să ne uităm la tinerii noștri olimpici și apoi să vedem câți dintre ei rămân în țară pentru a contribui la progresul nostru general.

În viziunea mea, un sistem performant presupune:

- **un segment preuniversitar suficient de consistent**, dar nu bazat exclusiv pe acumulare de informații, ci pe o formulă duală care îmbină în mod creativ teoria cu practica și **care oferă opțiuni diferite de ieșire în funcție de abilități și competențe;**

- **un segment universitar în care se acumulează masiv competențe și care permite în mod real specializarea** într-un domeniu, ce poate fi apoi urmată de o hiperspecializare;

- **corelarea cu cercetarea**. Crearea unui sistem foarte performant care să ducă România în zona de înalte tehnologii poate să funcționeze numai dacă, în paralel, se desfășoară o activitate de cercetare foarte serioasă. Despărțirea educației de cercetare este o greșeală fundamentală. Ele trebuie să fie corelate;

- **încurajarea educației continue**. Fără a încuraja un proces de educație continuă, pe toată durata vieții profesionale, nu se poate asigura adaptarea la nevoile unei piețe a muncii

tot mai dinamice și asigurarea eficienței în fața creșterii competiției în plan regional și internațional.

România poate să devină un pol al înaltei tehnologii în Europa. Acest lucru presupune, în afară de un nivel general mai bun, o specializare și o hiperspecializare. Specializarea se poate obține, de regulă, introducând un sistem educațional de tip dual: teorie îmbinată cu practică, urmată de separarea celor două ramuri, astfel încât elevii să poată opta dacă doresc să se îndrepte spre o meserie sau dacă vor să-și continue studiile spre o zonă teoretică sau de hiperspecializare.

Cea mai drastică pierdere de competitivitate am înregistrat-o la nivel universitar, unde, din puține universități, dar cu un nivel de multe ori foarte rezonabil pe care l-am avut încă în anii '70 și în anii '80, s-a ajuns la o multitudine de instituții de învățământ superior, dar care, într-o măsură mare, sunt doar „furnizoare de diplome” și nu generatoare de educație de nivel universitar și de competențe, conform criteriilor de la Bologna.

În opinia mea, este nevoie de o reechilibrare a țintelor pe care le avem în raport cu învățământul și de adaptarea acestuia la cerințele unei societăți moderne. În România, încercăm încă să punem accentul pe pregătirea din sistemul preuniversitar și pe acumularea de informații din toate domeniile, în timp ce învățământul superior nu furnizează destule competențe și abilități. În schimb, **în societățile occidentale învățământul preuniversitar oferă un nivel mediu de cunoștințe și libertate de opțiune, iar acumularea de competențe și specializarea provine dintr-un mediu universitar cu exigențe crescute.**

Desigur, este de discutat și despre statutul dascălilor în societate. Nu poți să ai un corp profesoral performant dacă nu ai o remunerație corespunzătoare. Nu poți să aștepti de la un profesor din mediul preuniversitar să fie foarte performant fără să fie remunerat decent. Dar acestea sunt lucruri cunoscute deja de toată lumea. Trebuie să conștientizăm faptul că a construi un sistem de educație performant reprezintă un lucru extrem de scump, însă este o investiție în viitor, fără de care o națiune nu poate progresa și performa.

Dacă vrem să avem o educație performantă, trebuie să recunoaștem că am greșit și să începem să reconstruim întreg sistemul. Ca Președinte al României, îmi propun să organizez o asemenea dezbatere națională. Dacă reușim să fundamentăm o analiză serioasă și dacă ne vom propune ținte clare, atunci vom putea să schimbăm sistemul suficient de mult. Însă, din experiența mea, doresc să evidențiez un aspect: schimbările în sistemul de educație nu se pot măsura în luni sau în ani. Dacă reușim să-l așezăm pe baze funcționale, efectul se va vedea peste câteva generații. Dacă vom obține rezultate foarte bune, în 20 de ani, **ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT** poate să se transforme dintr-o țară importatoare de *know-how* și de înaltă tehnologie, într-o țară exportatoare, un veritabil hub regional de înaltă tehnologie.

În lumea modernă a globalizării, orice produs se poate cumpăra, dar educația nu. Educația se poate cumpăra pentru un individ sau pentru un grup de indivizi, dar nu se poate cumpăra pentru o națiune. Resursa umană rămâne în continuare cheia reușitei unei națiuni. De aceea, este nevoie de acest efort, de a defini un sistem propriu și performant de educație.

Educația va fi o prioritate a mandatului meu de președinte.

2. Investiția în sănătate – o investiție în viitor

Deși considerat invariabil drept prioritate, domeniul sănătății nu s-a bucurat de o gestionare unitară în timp. Absența unui cadru strategic stabil a făcut ca sectorul serviciilor de sănătate să fie afectat de schimbările politice frecvente. A lipsit în toți acești ani o abordare coerentă și un acord asupra modului în care vrem să arate sistemul sanitar din România pe termen lung, dincolo de granițele politicului. **România are nevoie de punerea în aplicare cât mai rapidă a unei strategii naționale de sănătate care să privească investiția în sănătate ca pe o investiție în viitor, în vigoarea, energia și, implicit, prosperitatea națiunii.**

Ca președinte, voi insista ca sănătatea să fie tratată ca un factor cheie de dezvoltare, ca o resursă pe termen lung și nu ca o povară. O națiune cu oameni care au probleme de sănătate din ce în ce mai diverse, cu un sistem sanitar nemulțumitor, incapabil să răspundă nevoilor de sănătate și ineficient din punctul de vedere al cheltuirii banilor publici nu poate fi o națiune sănătoasă, cu speranță și nici cu adevărat prosperă. Îmbunătățirea stării de sănătate a populației, care se va reflecta în creșterea speranței de viață, prevenirea și reducerea îmbolnăvirilor, va avea un impact economic și social semnificativ. **Investiția în sănătate înseamnă investiția în educație pentru sănătate, în resursele umane și în infrastructura sanitară.**

În ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT, pacientul va fi cu adevărat în centrul sistemului, va ști clar care îi sunt drepturile, ce servicii primește pentru ceea ce plătește, iar personalul medical va fi tratat cu respect și salarizat pe măsură. În *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT*, banii publici, și așa insuficienți, nu vor mai fi risipiți pe servicii ineficiente, ci vor fi direcționați corect, în așa fel încât problemele de sănătate să fie rezolvate cât mai aproape de pacient și în modul cel mai eficient din punctul de vedere al costurilor. În *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT*, spitalele vor avea un management performant, nu politizat. În *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT*, vor funcționa două principii fundamentale: medicina bazată pe dovezi și sănătate în toate politicile.

Regulile jocului trebuie schimbate profund și în sistemul sanitar.

Ca mediator între factorii de decizie din sfera sănătății publice și societate, Președintele României este dator să cunoască marile probleme de sănătate publică și felul în care decidenții politici răspund la acestea. **Ca un principiu fundamental, consider că prevenția trebuie să fie preocuparea zero în abordarea asupra sănătății publice.** Pornesc de la convingerea că înțelegerea și conștientizarea importanței prevenției încă din copilărie, educația pentru sănătate și adoptarea unor comportamente și a unui stil de viață sănătos vor avea, pe termen lung, un impact major asupra îmbunătățirii stării de sănătate și

creșterii speranței de viață în România. În societatea modernă, cele mai răspândite boli (boli cardiovasculare și cerebrovasculare, diabetul, unele forme de cancer) sunt evitabile prin prevenție. De aceea, voi încuraja crearea unui amplu proiect național de educație în scopul prevenției, care să aducă la un loc reprezentanții autorităților cu responsabilități conexe din domeniile sănătății, muncii și protecției sociale, alimentației, educației, ai organizațiilor nonguvernamentale specifice, ai asociațiilor profesionale ale personalului medical și care să beneficieze de un capitol de finanțare separat, cu proiecție multianuală.

O schimbare de abordare este necesară și în relația pacientului cu sistemul sanitar, precum și în interiorul sistemului sanitar. De-a lungul anilor, sistemul de sănătate s-a dezvoltat în mod dezzechilibrat. Accesarea lui la nivel spitalicesc - trecând peste medicina de familie și de ambulator de specialitate - a devenit o practică frecventă. Creșterea de la an la an a fondurilor alocate spitalelor nu s-a reflectat direct proporțional în creșterea calității serviciilor medicale sau îmbunătățirea stării de sănătate. Dimpotrivă, din rațiuni economice și administrative, s-a preferat de multe ori tratarea în spitalizare continuă a cazurilor ce puteau fi rezolvate în ambulatoriul de specialitate sau prin spitalizare de zi, ceea ce a condus inclusiv la o cheltuie ineficientă a banilor publici.

În absența regândirii raportului între componentele sistemului, a restabilirii traseului firesc al pacienților (medicină primară - medicină ambulatorie de specialitate - spital) și a unor măsuri de reorganizare fundamentală, simpla creștere a finanțării nu va putea rezolva problema de fond. În acest moment, sistemul sanitar din România riscă să trateze un număr mai mic de pacienți cu bani din ce în ce mai mulți.

De aceea, consider că **principalele direcții de reformă a sistemului sanitar** ar trebui să vizeze:

- echilibrarea componentelor sistemului sanitar, în sensul creșterii volumului și calității serviciilor medicale acordate în sectorul medicinei de familie și de ambulator;
- acordarea de servicii medicale atât prin pachetul de bază, cât și printr-un pachet suplimentar din asigurări private. Una din dezbaterile necesare va trebui să se refere la asigurările private de sănătate și caracterul lor;
- profesionalizarea managementului spitalelor și asigurarea unui cadru normativ flexibil atât pentru personalul medical, cât și pentru funcționarea spitalelor. Vor trebui găsite răspunsuri consensuale la întrebările privitoare la statutul personalului medical, dar și al unităților sanitare;
- redarea demnității profesiei medicale, susținerea medicilor și personalului medical de a își desfășura activitatea în condiții decente, susținerea tinerilor medici de a rămâne în țară prin creșterea salarizării și valorizarea lor profesională și socială;
- descentralizarea unor activități către comunitățile locale sau către structuri ale Ministerului Sănătății în scopul creșterii responsabilităților și monitorizării realizării obiectivelor, dar și implicării autorităților locale în medicina comunitară și școlară;

- controlul utilizării fondurilor publice în tot sistemul sanitar prin informatizarea acestuia, prin revizuirea cadrului normativ privind controlul și auditul, listele de medicamente compensate, prețurile la medicamente etc.;

- perfecționarea activității colegiilor profesionale, a relațiilor cu asociațiile de pacienți, sindicate, a creșterii procesului de transparență a deciziilor privitoare la sistemul sanitar.

În fine, este nevoie și de o schimbare de abordare la nivel politic în raport cu domeniul sănătății. **Prioritatea acordată sănătății trebuie să se reflecte într-o creștere a finanțării de la bugetul de stat. Dar aceasta trebuie însoțită de instituirea unor mecanisme legislative, de management, de control și sancțiune, care să constituie garanția că banii publici sunt cheltuiți în mod corect și eficient.**

Ca președinte, voi așeza la masă toți actorii politici și voi propune acceptarea de către toate forțele politice a unei proiecții bugetare pe termen lung, în care **prioritatea pentru sănătate să fie concretizată prin alocarea a 6% din PIB**, indiferent de componența politică a cabinetului sau de configurația Parlamentului. În paralel, voi susține **crearea unui Plan de investiții și achiziții în sănătate**, care să aibă ca scop modernizarea infrastructurii sanitare, dotarea cu aparatură și tehnologii medicale noi, dezvoltarea sistemului național de urgență integrat, extinderea serviciilor de telemedicină și extinderea utilizării de soluții IT în sănătate.

3. Economia liberală: competitivitate și prosperitate

România se află, în prezent, în fața unei opțiuni fundamentale pentru șansele sale de dezvoltare. Într-un context dominat incertitudini și dezechilibre, nu doar economice, ci și sociale și politice, este limpede că modernizarea României necesită nu doar pași imediați, de politică economică și reformă instituțională, ci și construirea unui **nou model de dezvoltare economică**, axat pe pilonii durabili ai competitivității economice, din perspectiva propriilor atuuri și oportunități.

După 25 de ani de tranziție sinuoasă, de aderare europeană și post-aderare, România este, în prezent, împovărată de multiple deficite de competitivitate, a căror împlinire reduce șansele unei convergențe economice rapide cu țările dezvoltate ale UE.

Economia românească pare construită, în continuare, prin și în jurul bugetului statului. Este o stare de fapt profundă, structurală, care explică de ce cetățenii așteaptă ca atât de multe lucruri să vină de la stat sau, oricum, prin intermediul statului.

În ciuda aderării europene, România nu pare să fi făcut încă saltul la o economie de piață reală, modernă, similară țărilor dezvoltate, care să ne aducă prosperitatea și viața demnă mult așteptate. Cultura economiei de piață încă este departe de a atinge “masa critică” atât de necesară unei economii performante, iar una din cauze este legată direct de faptul că

statul ține să fie în centrul vieții românilor, și nu oricum, ci prin centralizare, clientele politice, dar și prin politici și instituții care exersează, în continuare, reflexe socialiste.

Trebuie să răsplătim munca și să stopăm risipa banilor publici către diverse interese de scurtă durată ori populiste. Prezența României în UE nu este suficientă pentru ca românii să trăiască bine, în pofida diverselor slogane. Să trăim bine în economia de piață înseamnă, înainte de toate, să muncim bine. Avem nevoie să înțelegem această idee simplă, căci, altfel, rămân doar vorbe din șansele noastre de dezvoltare.

Pentru ca România să renască, trebuie să renască filosofia lucrului bine făcut, adică munca productivă. Esențială este redefinirea ierarhiei valorilor, adică a ansamblului de norme, reguli, idealuri, interese și atitudini sociale.

▪ **Liberalismul economic - libertate, prosperitate**

Prosperitatea nu poate fi, în esență, decât marca liberalismului și a economiei de piață. După un sfert de veac de tranziție, a cărei menire era să lase în urmă comunismul și socialismul, cu toate defectele sale economice și morale, ale căror efecte, din nefericire, le simțim și azi, șansa modernității pentru România este legată intrinsec de politicile de dreapta, de liberalismul economic. A fi liberali nu înseamnă apartenența la un partid, ci atașamentul la anumite valori. A fi liberali înseamnă să respectăm și să încurajăm, deopotrivă, orice inițiativă legitimă, orice act creator de valoare, căci bunăstarea oamenilor este și trebuie să fie întruchiparea acțiunilor lor, iar satisfacția lucrului bine făcut trebuie să existe în orice domeniu, fie că vorbim de muncă salariată, antreprenoriat sau voluntariat.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT se construiește în România oamenilor liberi, care, la rândul său, este România statului de drept. Libertatea individuală este cea consfințită de domnia legii, iar oamenii au libertate atunci când se pot bucura pe deplin de proprietatea asupra roadelor muncii lor legitime. Cu cât legea este mai fragilă și arbitrariul statului mai mare, cu atât proprietatea este mai fragilă și forța sa economică este mai redusă.

În viziunea liberalismului, modernizarea României se bazează pe cinci dimensiuni fundamentale:

1) **garantarea proprietății**, deoarece dreptul la proprietate este instituția vitală a libertății și a economiei de piață, atunci când proprietatea este obținută legitim și prin respectarea legii;

2) **libertatea economică, susținerea inițiativei private și asigurarea competiției corecte**, care sunt cele mai eficiente mijloace de creare durabilă a prosperității, prin antreprenoriat și muncă productivă, nu prin mecanisme sociale specifice statului asistențial care asigură, în fapt, minimul necesar traiului;

3) **industria competitivă și agricultura modernă**, care să creeze valoare adăugată, pentru ca românii să aibă locuri de muncă, stabile și bine remunerate;

4) **protejarea avuției naționale**, prin valorificarea inteligentă a potențialului de resurse naturale, în condiții lipsite de riscuri pentru mediul natural;

5) **politici și sisteme publice sustenabile**, astfel încât între stat și cetățean să existe exigențele unui parteneriat, cu drepturi și obligații reciproce, care să însemne acces liber și egal la educație, sănătate, muncă etc., pentru a oferi românilor o viață demnă.

În centrul tuturor preocupărilor noastre este individul, cetățeanul, cu drepturile și libertățile sale. În viziunea drepte românești, fiecare persoană contează în egală măsură, căci dreapta nu-și propune să egalizeze și să uniformizeze indivizii așa cum fac doctrinele de stânga. Cetățeanul este reperul ultim al oricărei schimbări sociale, căci societatea nu este o masă amorfă, ci înseamnă indivizi și cooperare socială între aceștia, iar progresul societății vine odată cu progresul fiecărei persoane.

Liberalismul și politicile economice de dreapta vor conduce la dezvoltarea clasei de mijloc în România, aceasta fiind coloana vertebrală a unei națiuni și cel mai elocvent criteriu de prosperitate a unei societăți. Potrivit unor studii, numai circa 10% dintre cetățenii români pot fi asimilați clasei de mijloc, în timp ce această importantă categorie socială reprezintă – așa cum este firesc – majoritatea în națiunile dezvoltate. **O clasă de mijloc puternică și extinsă este și soluția pentru reducerea dezechilibrelor sociale**, căci cea mai durabilă protecție socială o face tocmai creșterea economică sănătoasă.

Atât în economie, cât și în societate, statul aflat în slujba cetățenilor este cel care guvernează prin strategii economice și politici publice pentru bunăstarea tuturor, nu doar pentru burocrația statală sau pentru diverse grupuri de interese ce gravitează în jurul unor politicieni, care au “căpușat” clientelar statul și intervin în procesele de decizie publică.

În *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT*, politicile publice vor fi protejate față de orice ingerințe sau partizanate, astfel încât în ansamblul deciziilor de importanță strategică sau tactică să guverneze exclusiv logica interesului național și a interesului cetățeanului. *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT* presupune implementarea conceptului de bună guvernare.

A governa bine înseamnă a governa în interesul națiunii, iar conceptul de bună guvernare este legat de principiile liberale: a nu face discriminare, prin politici care dau avantaje unora și dezavantaje altora, a nu stabili taxe și impozite pentru anumite grupuri de persoane, iar subvenții pentru altele.

Deși militează pentru egalitate, politica de stânga este una a privilegiilor și discriminării: într-un fel îi tratează pe salariați și altfel pe patroni, într-un fel pe investitorii autohtoni și altfel pe cei străini, într-un fel pe cei mai nevoiași și altfel pe cei mai puțin nevoiași. Prin politici selective și redistribuirea avuției, stânga politică susține, de fapt, egalitarismul și nu egalitatea (de șanse).

Așa cum, în economia de piață, întreprinzătorii sunt în slujba consumatorilor serviciilor lor, tot așa, într-o democrație respectabilă, politicienii și organismele statului trebuie să lucreze în slujba cetățenilor.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT presupune ca statul să fie la dispoziția oamenilor, și nu oamenii să fie la dispoziția statului.

Modelul liberal de dezvoltare: convergență economică și modernizare instituțională

După 1990, paradigma dezvoltării economice a fost relativizată - dacă nu chiar subordonată - de paradigma democrației politice. În pofida progreselor rapide impuse de noile exigențe democratice, tranziția economică a consemnat totuși ezitări, eșecuri, amânări, deturnări de la scopul inițial, nefiind rezolvate problemele structurale și instituționale ale economiei românești.

România a exersat succesiv, aproape ciclic, diferite politici de creștere economică, însă niciodată o strategie pentru dezvoltare economică, un **model de dezvoltare axat pe principiile liberalismului și pe pilonii competitivității economice**. Construirea unui proiect de țară pentru România europeană din viitorul apropiat înseamnă să putem privi în viitorul mai îndepărtat, astfel încât țintele economice și instituționale să fie mijloacele și nu scopurile modernizării României.

Astăzi, România se află în fața unei noi etape, a treia etapă, de consacrare a unor schimbări esențiale în istoria post-decembristă. Momentul devenirii noastre istorice este foarte important, pentru că:

- în primul rând, tranziția a consemnat transformări instituționale majore “în litera” economiei de piață, dar și rezistență la schimbare “în spiritul” acesteia;
- în al doilea rând, aderarea europeană a generat următorul val de schimbare instituțională cu traiect predefinit. Însă, prin ea însăși, aderarea europeană asigură doar cadrul, nu și ingredientele prosperității economice;
- în al treilea rând, etapa actuală, de post-aderare, este cea care deschide cu adevărat dezideratul convergenței economice, ceea ce reclamă o opțiune fundamentală asupra oportunităților de dezvoltare ale României.

România prosperă nu poate fi decât rezultatul unui model liberal de dezvoltare, ancorat puternic în instituțiile economiei de piață, bazat pe surse sustenabile de dezvoltare care aduc valoare adăugată, valorifică oportunități și generează avantaje competitive pentru România.

În acest sens, **modelul liberal de dezvoltare este modelul competitivității economice**, care rezultă din îmbinarea a două paradigme cumulative:

- 1) paradigma economică pro-activă, ca paradigmă a relansării și creșterii economice sănătoase, pe fondul reformelor de creștere a competitivității;

2) paradigma modernizării instituționale, ca paradigmă a exigențelor instituționale comunitare, în conformitate cu valorile politice și culturale europene.

În esență, ambele paradigme marchează convergent **regândirea rolului statului, prin restrângerea prezenței sale în economie și întărirea prezenței sale instituționale, prin rolul său definitoriu de garant al drepturilor constituționale, al echității și al bunei funcționări a economiei de piață.** Numai astfel, în *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT* vom obține dezvoltarea unui sector privat puternic, autonom față de puterile politice, capabil să genereze prosperitate și să dinamizeze inclusiv reformele din sfera sectorului public.

Acest cadru economic-instituțional indică direcțiile strategice ale modelului liberal de dezvoltare: model economic centrat pe investiții și competitivitate, fonduri europene și dezvoltarea infrastructurii, dezvoltare regională și administrație publică centrată pe cetățean și modernizarea sistemelor publice: educație, sănătate, pensii. România nu-și mai poate permite să mai întrețină ineficiența, nici în termeni financiari, nici instituționali. **Prioritatea absolută a ROMÂNIEI LUCRULUI BINE FĂCUT trebuie să fie stimularea actorilor economici performanți, care așteaptă de la stat un semnal pozitiv, unul în favoarea performanței economice, a inițiativei private, a unei dezvoltări durabile.**

Obiectivul fundamental al convergenței economice nu poate fi deplin fructificat în absența celui de-al doilea deziderat: maturizarea și modernizarea instituțională. Acesta înseamnă că, în etapa post-aderare, România trebuie să găsească forța de a părăsi ciclul „politicilor asistate”, cu puseuri reformiste ancorate fie financiar-internațional, fie instituțional-european. Cred că a venit cu adevărat vremea maturității, a schimbărilor de paradigmă și a reformelor duse la capăt.

Poate că, în acest sens, **cea mai importantă probă este aderarea României la zona euro, care trebuie să însemne, pentru anii următori, o adevărată ancoră pentru disciplinarea politicilor economice, pentru predictibilitate și accelerarea creșterii economice.** Odată așezată pe culoarul monedei unice, economia României va fi „forțată” să își însușească rapid și mult mai profund lecția esențială a competitivității, pentru consolidarea convergenței.

În privința convergenței economice reale, România se găsește în prezent la cca. 54% față de media PIB real/locuitor (exprimat prin puterea de cumpărare), cu prognoze favorabile de a atinge cca. 65% din media europeană la orizontul adoptării euro. Însă prognozele economice tocmai ce au fost bulversate, la mijlocul acestui an, după două trimestre consecutive de scădere economică. Abia în 2014, și numai prin stoparea proaspetei „recesiuni tehnice”, avem șansa de a reveni la nivelul PIB real din 2008. Față de acum 6 ani, practic România a bătut pasul pe loc în privința performanțelor economice reale.

O creștere economică bazată pe competitivitate va fi o creștere sănătoasă, sustenabilă, care se va vedea nu doar în statistici, ci mai ales în bunăstarea vieții de zi cu zi a oamenilor. *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT* va aduce românilor prosperitate reală și durabilă, nu o creștere fantomatică, bazată pe explozia consumului pe termen scurt sau pe

aportul exclusiv al expansiunii bugetare, prin cercul vicios al deficitului bugetar și datoriei publice.

Primul semn de responsabilitate pentru dezvoltarea ROMÂNIEI LUCRULUI BINE FĂCUT este să renunțăm la capcana politicilor prociclice. Pe de o parte, să nu mai facem deficite bugetare în anii de boom economic, așa cum a fost cazul deficitelor record din anii de dinaintea crizei. Pe de altă parte, să nu introducem impozite în anii de criză sau atunci când economia își caută culoarul relansării și al consolidării, așa cum este cazul impozitelor și accizelor recent introduse.

În această etapă post-aderare, voi susține strategiile prin care România va avansa consistent pe calea convergenței economice reale, odată ce criteriul major al tuturor politicilor publice va deveni competitivitatea.

În clasamentul competitivității globale, România încă deține poziții dintre cele mai dezavantajoase pentru: impozitarea muncii și efectele impozitării asupra investițiilor, rata de cuprindere în educația primară, risipa banilor publici, discreționarism guvernamental, corupția și încrederea publică în politicieni, dar și capacitatea de a ne păstra în țară talentele profesionale. Doar România și Bulgaria fac parte din stadiul 2 de dezvoltare, cea bazată pe eficiență, în timp ce majoritatea țărilor din Europa Centrală și de Est sunt în stadiul de tranziție către dezvoltarea bazată pe inovare.

Devine astfel limpede că modelul de dezvoltare al *ROMÂNIEI LUCRULUI BINE FĂCUT* trebuie să însemne mai multă economie de piață, politici publice stimulative, care să genereze acumulare de capital și investiții, locuri de muncă productive și antreprenoriat inovativ, capital uman performant și tehnologie avansată, instituții de calitate pentru mediul de afaceri, dar și cât mai puține bariere administrative și birocratice în calea liberei inițiative, a activității economice în general.

Economia liberală, economia afacerilor: pilonii modelului de dezvoltare

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT va fi competitivă odată ce vom îmbunătăți calitatea instituțională a mediului de afaceri. În ecuația competitivității, contează în mod esențial anumiți factori instituționali și administrativi care afectează funcționarea mediului de afaceri: birocratia, corupția, ușurința de a iniția sau de a închide o afacere, reglementările fiscale și economice. **Economia liberală este economia afacerilor, iar soluțiile trebuie căutate în susținerea mediului de afaceri, a capitalului românesc, a întreprinderilor mici și mijlocii.** Aici este sursa adevărată a locurilor de muncă pe care românii le așteaptă, locuri de muncă stabile și bine plătite, care să extindă rapid clasa de mijloc.

Calitatea instituțională a mediului de afaceri comportă încă decalaje majore în comparație cu țările UE, în special în privința a trei factori instituționali: protejarea proprietății, corupția și plata impozitelor. După cicluri întregi de declarații și probe reformiste,

România este în continuare o campioană europeană în privința birocrăției și a costurilor cu actele și autorizațiile administrative.

În ultimii 10 ani, Codul Fiscal a fost modificat de peste 100 de ori, iar regimul juridic al investițiilor străine directe a suferit 15 schimbări.

Așa cum corect invocă mediul de afaceri, **performanța economică necesită reguli bune pe termen lung, adică predictibilitate fiscală și legislativă.** În absența acestor condiții elementare, întreprinzătorii nu pot planifica nimic, nici formarea capitalului, nici investițiile și crearea de noi locuri de muncă, iar economia stă în blocaj și pierde oportunități, în așteptarea unor vremuri mai bune.

Consider că industria și energia trebuie să devină vectori constanți ai competitivității economiei României, prin investiții susținute și mediu concurențial. O politică industrială coerentă trebuie să facă din industria românească un veritabil actor european. „O politică industrială pentru era globalizării”, conform Strategiei Europa 2020, înseamnă abordarea întregului lanț valoric, de la infrastructură și materii prime până la serviciile post-vânzare, pentru a obține un sistem industrial puternic și inovativ, diversificat și competitiv. În același timp, printr-o strategie energetică ambițioasă, una reală - nu doar clamată - *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT* are toate atuurile pentru a deveni un veritabil pol energetic regional. Dacă vom fructifica toate oportunitățile economice și geostrategice, inclusiv prin diversificarea surselor, țara noastră se poate plasa durabil și eficient pe harta energetică regională.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT înseamnă și agricultură performantă, care necesită, de asemenea, industrializare, capitalizare și competitivitate. România nu-și mai permite greșeli în defavoarea fermierului român. Nu este suficient să conștientizăm faptul că avem un potențial agricol imens, ci trebuie să valorificăm în mod real acest avantaj, și nu doar conjunctural, în funcție de starea vremii, ci ca sursă constantă de creștere economică. În viziunea mea, dezvoltarea agriculturii înseamnă scoaterea agriculturii românești din agricultura de subzistență, care trebuie să devină o afacere ca toate celelalte. Prin capitalizare, agricultorul român își va putea dezvolta potențialul de adevărat fermier european.

Industrializarea agriculturii este esențială pentru echilibrarea balanței ocupării forței de muncă. Decalajele de competitivitate ale României sunt evidente fie și numai dacă invocăm decalajele de structură economică. Suntem pe primul loc în privința populației ocupate în agricultură din UE și suntem pe ultimele locuri în ceea ce privește populația ocupată în sfera serviciilor. Așadar, în legătură cu piața muncii, suntem încă departe de a fi parcurs ajustările în direcția unei structuri economice competitive.

Absorbția fondurilor europene trebuie să fie prioritatea zero a oricărei guvernări. O economie lipsită de capital este obligată să fructifice șansele dezvoltării durabile cu bani europeni. În această privință, *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT* nu are doar datoria de a înzestra contabil bugetul cu fonduri de cofinanțare pentru proiectele europene, ci

să creeze capacitate instituțională și administrativă pentru ca proiectele de dezvoltare să fie concretizate financiar și economic.

Dezvoltarea pieței de capital și a sistemului financiar, în general, este o altă direcție strategică a modelului liberal de dezvoltare, una menită să mobilizeze capitalul investițional și să asigure accesul eficient și facil al investitorilor străini la piața locală. Actualmente, piața de capital din România rămâne una dintre cele mai reduse din UE. Tocmai în acest sens, consider o prioritate înlăturarea tuturor barierelor ce inhibă dezvoltarea pieței de capital. De exemplu, prin reclasificarea pieței de capital din România de la piața de frontieră la piața emergentă, s-ar obține beneficii certe în materie de capital și investiții.

ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT își va dezvolta infrastructura financiară necesară susținerii IMM-urilor. În ultimă instanță, nu banii sunt problema, ci calitatea politicilor prin care urmărim atragerea lor.

Consider că politica economică trebuie să se facă în primul rând pentru economie, adică pentru cetățeni și nu pentru politicieni (pentru câștigurile electorale ale acestora).

4. Viziunea fiscal-bugetară: regândirea relației dintre stat și cetățean

Filosofia finanțelor publice este, în prezent, în flagrantă contradicție cu principiile dezvoltării economice sănătoase. **Calitatea de contribuabil a ajuns să fie sinonimă doar cu aceea de plătitor de taxe și impozite, oricât de multe și de apăsătoare uneori, fără ca cetățeanul să simtă că este și beneficiar al sistemelor publice.** Când acest sentiment ajunge să predomine în relația dintre contribuabil și stat, devine clar de ce economia subterană și corolarul său fiscal, evaziunea, tind să devină regula – de supraviețuire uneori – care erodează treptat și subtil calitatea și sustenabilitatea sistemelor publice.

În viziunea mea, **soluțiile nu trebuie căutate în afara sistemului fiscal, ci tocmai înăuntrul lui, și nu prin transformarea contribuabililor în ținte fiscale, ci prin prisma unei noi abordări a relației dintre stat și contribuabil, una clădită pe principiile unui parteneriat fiscal,** ceea ce reclamă de fapt regândirea întregului sistem fiscal-bugetar pe criterii de transparență și corectitudine reciprocă. Statul la coadă pentru plata impozitelor este, încă, cel mai trist indiciu al funcționării unui sistem fiscal în care contribuabilii nu au fost niciodată parteneri egali ai statului, ci mai degrabă subordonații ori clienții birocrăției fiscale și ai tratamentului discreționar.

În ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT, a fi contribuabil nu înseamnă a avea doar obligații fiscale către stat, ci a avea dreptul legitim de a pretinde de la stat corectitudine, tratament egal, eficiență și chibzuință în cheltuirea banilor publici, adică bună guvernare, în general.

În dimensiunea sa fiscal-bugetară, modelul liberal de dezvoltare a *ROMÂNIEI LUCRULUI BINE FĂCUT* este ancorat în principii precum:

- **competitivitate fiscală: impozitarea redusă și simplificată trebuie să redevină atuul fiscal al României, pentru a atrage din nou atenția investitorilor străini, pentru a susține capitalul românesc și crearea de noi locuri de muncă.** Nevoile bugetare mai mari nu trebuie să însemne impozite mai mari, ci dimpotrivă, trebuie urmărite prin îmbunătățirea eficienței fiscale, prin simplificare și creșterea colectării. România competitivă fiscal în UE înseamnă convergență rapidă în planul prosperității economice;

- **echitate și corectitudine:** tratamentul fiscal egal și universal este definitoriu pentru viziunea noastră liberală. **Cota unică este soluția justă, corectă și care a dat rezultate în economia românească.** Echitate în politica fiscală nu înseamnă unități de măsură diferite pentru contribuabili diferiți, așa cum stau lucrurile în viziunea fiscală a stângii;

- **disciplină fiscală și bugetară:** întărirea guvernantei fiscale și reducerea deciziei discreționare în politicile fiscal-bugetare sunt esențiale pentru creșterea eficienței sistemului fiscal. În acest sens, creșterea colectării veniturilor bugetare și creșterea calității cheltuielilor publice trebuie să aducă transparență, simplificare, costuri mai mici cu funcționarea sistemului fiscal, costuri de conformare pentru contribuabili și de administrare fiscală din partea statului.

Acestea sunt principiile esențiale care oferă coerență strategiilor și politicilor fiscal-bugetare. În definitiv, coerența sistemului fiscal transmite la rândul său coerență și predictibilitate în întreg sistemul economic.

În calitate de Președinte al României, voi încerca să conving Guvernul că nu politica bugetară trebuie să conducă politica fiscală (așa cum, din păcate, se întâmplă în prezent), că nu trebuie să introducem impozite după cât dorește să cheltuiască ministerul Bugetului, ca să descoperim, ulterior, că nici nu poate să o facă. În viziunea mea, politica fiscală nu trebuie proiectată din perspectiva maximizării încasărilor la bugetul de stat.

În ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT, statul nu trebuie să facă doar ceea ce îi permite cadrul fiscal-bugetar, cu precădere în cazul unui cadru fiscal-bugetar rostogolit inerțial de la un an la altul, fără viziune și priorități, ci să modifice cadrul fiscal-bugetar potrivit oportunităților de dezvoltare economică. Este, în esență, o filosofie simplă: nu modificăm obiectivele datorită instrumentelor care aparent ne încorsetează, ci adecvăm instrumentele astfel încât să ne atingem mai bine obiectivele.

Schimbarea filozofiei fiscal-bugetare înseamnă a face din bugetul statului un suport al dezvoltării, dar nu în sensul trivial al simplei expansiunii bugetare, ci pe baza priorităților și oportunităților indicate de pilonii competitivității economice.

În planul politicii bugetare, creșterea calității cheltuielilor publice reclamă transparență, în primul rând, dar și o construcție bugetară axată pe criterii de oportunitate, prioritate și eficiență. **ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT își poate așeza sistemul cheltuielilor publice pe proiecte și programe, în baza unor criterii clare de**

performanță, dar și pe bugete multianuale, pentru o viziune de investiții pe termen lung. Consider că este imperativă prioritizarea temeinică a programelor publice, în funcție de relevanța lor pentru cetățeni, astfel încât **românii să simtă că bugetul statului nu reflectă doar agende politice, ci și nevoile lor și ale comunităților lor, iar guvernul nu este un simplu trezorier care, discreționar, taie și împarte felii din „plăcinta bugetară”.**

În planul politicii fiscale și din perspectiva competitivității, România are de rezolvat numeroase curențe instituționale, de la dificultățile de a plăti impozitele și până la neajunsurile administrării sistemului fiscal, de la povara fiscală asupra muncii și până la evaziunea sistemică. **În prezent, România înregistrează cel mai scăzut grad de conformare voluntară în plan fiscal dintre țările UE. Este însă limpede că această degradare a relației stat - contribuabil inhibă grav competitivitatea fiscală a economiei românești și, totodată, șansele noastre de dezvoltare.**

Prin cota unică de 16%, România beneficiază încă de competitivitate fiscală în raport cu cele mai multe din țările UE. În schimb, impozitarea muncii este cea mai importantă povară pentru crearea de noi locuri de muncă. Potrivit Global Competitiveness Report, România se găsește pe poziția 140 din toate cele 144 de țări în privința efectelor depresive ale taxării asupra stimulentei de a munci. În România, salariile sunt mici, în timp ce costurile cu forța de muncă sunt mari. Acesta este paradoxul unei poveri fiscale asupra muncii aproape sufocante.

În același timp, cota de TVA de 24% pare aproape o invitație deschisă la evaziune fiscală și un obstacol dintre cele mai serioase în calea consumului. Potrivit Comisiei Europene, România este pe primul loc în UE privind evaziunea fiscală prin neplata TVA. Este pe deplin explicabil, mai ales în condițiile în care 22 de țări ale UE au TVA mai mic decât România. Probabil că cea mai nefastă combinație fiscal-bugetară pentru România este dată de cota crescută de TVA și slaba capacitate de control și administrare fiscală.

În planul politicilor de relaxare fiscală și în perspectiva apropiată a guvernării dreptei românești, **pentru mine, reprezintă o prioritate absolută revenirea TVA la 19%, întrucât relaxarea fiscală va duce nu doar la îmbunătățirea colectării veniturilor și a sustenabilității finanțelor publice, ci mai cu seamă la creșterea economiei și a nivelului de trai al românilor.**

5. Agricultură performantă și dezvoltarea satului românesc

România a făcut pași importanți în spațiul integrării europene, însă agricultura și satul românesc au resimțit cele mai modeste progrese, căci saltul spre modernizare încă întârzie să apară. În această privință, în care agricultura și problemele satului românesc aproape că par îngemănate, România are nevoie de o viziune integrată, care să formuleze priorități și direcții

de dezvoltare. După un sfert de secol de reforme și miliarde de euro cheltuiți, prosperitatea întârzie să apară în satul românesc. El încă mai reprezintă o a doua Românie, desprinsă parcă din alt secol, dominată de sărăcie și dependentă cvasitotal de asistența statului. **Satul românesc va renaște însă nu doar odată cu agricultura, pentru că satul trebuie să însemne și altceva, adică mici industrii, ferme familiale, oamenii cu viziune și inițiativă, întreprinzători rurali capabili să utilizeze tehnologii performante, să dezvolte avantajele competitive pe care România le are în acest sector.**

În viziunea dreptei românești, modernizarea sectorului agro-rural este de interes național. Pentru *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT*, reformarea exploatațiilor agricole, modernizarea spațiului rural și deblocarea potențialului său economic, precum și simplificarea administrativă constituie direcții clare care vor aduce și beneficiile așteptate. Nu este suficient să conștientizăm că avem un potențial agricol imens, ci trebuie să facem ca agricultorul român să devină un pion important în arhitectura economiei românești. **Este vitală transformarea agriculturii românești într-un motor de creștere economică, prin crearea de locuri de muncă pentru populația din mediul rural și prin susținerea performanței și a veniturilor agricultorilor.**

Pasul esențial care ar urni agricultura pe calea modernizării europene este rezolvarea durabilă a problemei proprietății. **Performanța economică a agriculturii românești va crește proporțional cu consolidarea regimului de proprietate funciară.** *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT* începe cu definirea și recunoașterea clară a proprietății, care să ofere oamenilor stimulente economice și perspective de dezvoltare.

În concepția mea, nu structura polarizată a proprietății funciare a constituit obstacolul major în dezvoltarea agriculturii, ci lipsa voinței politice de a clarifica legislativ, la timp și în mod neutru, dreptul de proprietate. Din această cauză, s-a întârziat procesul natural de creare a piețelor în acest domeniu, de la cea a creditării, la cea a asigurărilor, a garanțiilor funciare etc., iar agricultura a devenit eficientă aproape doar în privința marilor ferme. Tocmai de aceea avem nevoie să încurajăm, într-un cadru instituțional transparent, cooperarea fermierilor și a proprietarilor de terenuri agricole.

Pentru o agricultură performantă, lucrările de cadastru trebuie finalizate cu celeritate. În această privință, autoritățile locale trebuie să aibă un rol determinant, nu doar în a urgenta procedurile birocratice legate de reglementarea proprietății, ci și în implicarea pentru rezolvarea eficientă a litigiilor privind proprietatea. În același timp, politica agrară nu trebuie să interfereze cu piața funciară, ci să elimine excesul de reglementare și birocratizare. *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT* înseamnă, în mod necesar, un cadru legislativ care să reglementeze piața funciară într-o formă coerentă, unitară și simplificată.

Odată cu rezolvarea contextului instituțional de reglementare și proprietate, atunci piața, cadrul competitiv și performanțele economice vor deveni factorii definatorii care vor optimiza raporturile dintre mica și marea exploatație agricolă. **În ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT, mica exploatație agricolă trebuie să înceteze a mai fi doar mijloc informal de**

protecție socială, ci trebuie să genereze motivație economică și răsplătă pe măsura performanțelor comerciale.

Actualmente, populația ocupată în agricultura României reprezintă peste 29%, comparativ cu o medie europeană de circa 5%, ceea ce ilustrează un imens dezechilibru structural, precum și indiciul unei productivități a muncii foarte scăzute. În același timp, importante suprafețe agricole rămân încă necultivate, în timp ce pe piața națională, europeană și mondială cererea de produse alimentare crește în continuare. Va fi foarte greu de susținut pe viitor, atât din punct de vedere politic, cât și economic, o asemenea situație care nu încurajează cultivarea terenurilor agricole și mai ales gruparea lor în parcele atractive și eficiente din punct de vedere economic.

Un asemenea cerc vicios atrage atenția asupra adevăratei priorități investiționale: **industrializarea agriculturii și modernizarea infrastructurii rurale, astfel încât și agricultura românească să poată deveni o afacere profitabilă în condiții civilizate.**

În viziunea mea, cred că se cuvine să ne concentrăm atenția asupra potențialului exploatațiilor familiale de tip comercial. Este indispensabilă crearea și dezvoltarea unei infrastructuri de piață moderne, în deplin acord cu modelul european, dar adaptată eficient la specificul gospodăriei țărănești. Trebuie să folosim resursele din cercetare pentru crearea unor modele de funcționare locală a piețelor, având ca punct de pornire centrele de tranzacționare existente. Astfel, vom putea configura un sistem național eficient, dinamic și adaptat specificităților locale pentru colectarea și depozitarea produselor din gospodăriile țărănești.

În *ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT*, o agricultură performantă necesită adaptarea la condițiile dinamice ale Politicii Agricole Comune. România trebuie să se armonizeze în funcție de Politica Agricolă Comună, însă într-o manieră benefică intereselor românești, astfel încât activitatea fermierului român să devină competitivă, iar dezvoltarea spațiului rural să devină reală și durabilă.

Agricultura performantă în România necesită sisteme moderne de irigații. În această privință, este absolut necesară modernizarea infrastructurii de irigații din fonduri structurale în perioada 2014-2020. În același timp, întreținerea sistemelor vechi este costisitoare pe termen lung atât pentru agricultori, cât și pentru stat, ceea ce conduce la creșterea costurilor pentru agricultori. Tocmai de aceea, **statul trebuie să sprijine, prin toate tipurile de instrumente – fiscale, legislative, financiare – atragerea de investiții majore în agricultură, căci competitivitatea agriculturii trebuie să se bazeze pe capitalizare și acces facil al agricultorilor la finanțare.**

România are nevoie de o poziție politică implicată în privința agriculturii, în legătură cu șansele de dezvoltare competitivă ale agriculturii românești. **La nivel european, avem nevoie să apărăm și să promovăm interesele agriculturii românești**, nu doar în legătură cu noua concepție financiară a Politicii Agricole Comune, ci în orice privință care poate fi

benefică fermierilor români. România dispune de întreg potențialul pentru a deveni una din principalele forțe ale agriculturii europene.

România poate deveni numărul 1 în UE în privința agriculturii ecologice. Piața europeană ne oferă largi oportunități, mai ales că produsele românești încep să fie recunoscute și premiate la diverse târguri europene. Avem însă nevoie să dezvoltăm susținut partea de procesare și comercializare, prin promovare continuă și inventivă. **Agricultura ecologică și produsele tradiționale merită să devină veritabile mărci înregistrate ale performanțelor românești.**

În perioada următoare, aferentă ciclului 2014-2020, agricultura trebuie să treacă la o etapă superioară în dezvoltarea ei, prin revigorarea ramurilor procesatoare ale industriei alimentare, prin sporirea competitivității economice a exploatațiilor familiale de tip comercial, prin întărirea rolului organizațiilor profesionale și interprofesionale din sfera agro-alimentară, prin refacerea lanțului valoric al activității economice din domeniul agriculturii și industriei alimentare.

Prin implementarea Programului Național pentru Dezvoltare Rurală, dar și în contextul unor ani agricoli buni, performanțele agriculturii s-au îmbunătățit treptat. Însă, la nivelul satului românesc nu s-au simțit schimbări majore, progrese comparabile cu cele din agricultură. Dimpotrivă chiar, calitatea vieții stagnează sau chiar este în scădere în mediul rural, media de vârstă a oamenilor de la țară a crescut. Populația rurală a României are cea mai ridicată pondere în totalul populației dintre toate țările UE, aproape 45%. Astăzi, aproape 60% din agricultori au vârste de peste 60 de ani și dețin peste 25% din terenul agricol al României, ceea ce atrage atenția asupra unei probleme majore a politicii agricole românești din perspectiva resurelor umane din spațiul rural. În multe locuri, câmpurile și lanurile sunt mai frumoase și mai îngrijite decât satul românesc. De aceea, politica agricolă românească trebuie să cuprindă și priorități dedicate satului românesc.

Satul românesc a fost întotdeauna un izvor de cultură și civilizație, dar evoluțiile economice și lipsa unei consecvențe a priorităților nu i-au permis să țină pasul cu ritmul modernizărilor actuale. În acest sens, investițiile în infrastructura rurală, de la cea școlară și până la utilitățile publice, vor trebui să fie primul semn clar de modernizare a satului românesc.

6. Cum răspundem la viitorul sistemului de pensii

Actualul sistem de pensii din România se confruntă cu câteva probleme majore, care sunt cunoscute de ani buni, dar la care nu există încă răspunsuri coerente și general acceptate. Din păcate, teama de a „nu mai putea plăti pensii” este adesea utilizată în discursul public din

considerente electorale sau populiste, în locul unei abordări serioase și al unei proiecții de viitor.

Există un set de realități care privesc sistemul de pensii și pe care suntem datori să le luăm în calcul:

- raportul dintre salariați și pensionari, care devine din ce în ce mai disproporționat în defavoarea salariaților, fapt ce determină o creștere a deficitului la bugetul asigurărilor sociale. Acest raport disproporționat a fost accentuat de încurajarea pensionărilor anticipate, ca modalitate de a rezolva problema lipsei locurilor de muncă;

- rata de ocupare în rândul pensionarilor din țara noastră este una dintre cele mai mici din Uniunea Europeană;

- ponderea cheltuielilor cu pensiile (raportată la PIB) este una dintre cele mai mici din UE;

- România se află în primele 5 state membre UE care vor cunoaște cel mai rapid ritm de îmbătrânire a populației în următoarele decenii, fapt ce are un impact extins din punct de vedere bugetar, economic și social.

În afara unor măsuri punctuale care pot fi gândite pe termen scurt, **în perspectiva anilor ce vor urma, va trebui adoptată o decizie cu privire la modul în care arată sistemul de pensii pentru a răspunde acestor probleme și pentru a acționa înainte ca el să devină nesustenabil.**

Ca Președinte al României, voi chema toate forțele politice să decidem împreună viitorul sistemului de pensii. Spre exemplu, este important de stabilit ca obiectiv strategic conservarea actualului sistem care se bazează pe principiul solidarității între generații, așa-numitul sistem pay-as-you-go (în care plata pensiilor este plătită din contribuțiile celor aflați în muncă) sau trecerea la un sistem de conturi individuale de economisire prin investiții prudentiale, centrat pe principiul contributivității, al responsabilității individuale și al definirii și garantării beneficiilor.

De asemenea, în paralel cu sistemul public de pensii, voi solicita decidenților politici să-și îndrepte atenția către alte formule de asigurare de venituri la bătrânețe și, după o dezbatere amplă, să luăm de comun acord decizii.

Prima dintre ele se referă la **întărirea încrederii participanților în sistemul de pensii private obligatorii** – pilonul II și lărgirea bazei participanților la acesta. Va trebui să răspundem la mai multe provocări la acest capitol, printre care se numără:

- adoptarea legislației privind plata pensiilor obligatorii private;

- protejarea drepturilor participanților, prin reglementarea mai multor tipuri de tipuri de fonduri de pensii administrate privat, pentru ca aderarea să se facă în condiții mai transparente;

- adecvarea capitalului social al administratorilor fondurilor de pensii pentru îndeplinirea cerințelor minime de solvabilitate;

- compensarea diferențelor de rentabilitate sub rentabilitatea minimă, detalierea și diversificarea formelor de plată.

Pentru a lărgi baza participanților, va fi nevoie de modificări legislative, dar, pentru ca ele să fie durabile, în beneficiul cetățenilor, și nu supuse arbitrariului schimbărilor politice, va fi necesară o abordare consensuală.

Un al doilea subiect de dezbatere și decizie se referă la **încurajarea pensiilor private facultative** – pilonul III, prin acordarea unui regim egal de deductibilități fiscale pentru asigurările de viață plătite sub formă de pensie și posibilitatea diversificării portofoliului de investiții.

Ca președinte, voi încuraja dezbaterea cu privire la **introducerea unui sistem de pensii ocupaționale și a unui sistem de asigurări sociale pentru activități ocazionale**. Susțin introducerea sistemului facultativ de pensii ocupaționale, prin statutul profesional și/sau contractul colectiv de muncă aplicabil, bazat pe contribuția asiguratului și a angajatorului, inclusiv a statului, acolo unde angajatorul este statul.

Vorbim despre beneficii definite, cu o componentă de asigurare de viață, pornind de la specificul unor profesii sau domenii de activitate (sistemul de apărare, ordine publică, dar și profesii unde, prin negociere colectivă, se constituie o schemă de pensii, în vederea fidelizării salariaților). În acest fel, sunt eliminate nedreptățile create beneficiarilor pensiilor speciale din legea pensiilor publice și pot fi stimulate pe termen lung profesiile cu grad mai mare de uzură. De asemenea, având în vedere rata ocupării formale reduse în agricultură, dar și în alte sectoare de activitate – activități ziliere sau sezoniere, este necesară crearea unui sistem de drepturi de asigurări sociale care să permită celor vizați accesul la servicii medicale, dar și drepturi de pensie publică administrată privat.

Gradul de dezvoltare a unei societăți este vizibil prin modul în care își tratează pensionarii. Ca Președinte al României, consider că **sistemul de pensii și preocuparea pentru pensionari nu este nici o chestiune de ordin ideologic și nici una pentru care este suficientă o gestionare curentă și o privire în prezent**. La fel ca și în cazul celorlalte mari sisteme publice, precum educația și sănătatea, problema sistemului de pensii trebuie abordată pe termen lung. Ea îi privește, astăzi, deopotrivă pe cei care sunt beneficiari acum ai sistemului de pensii, pe cei care sunt salariați, dar și generațiile mai tinere care vor fi cele mai afectate de schimbările sociale și demografice. Trebuie să avem înțelepciunea de a lua acum decizii ale căror efecte se vor vedea peste mai multe decenii, peste mai multe generații. Iar ca Președinte al României, voi fi garantul luării acestor decizii în urma unor dezbateri și pe bază de acord.

7. Infrastructura ca instrument al europenizării României

Ca Președinte al României, îmi propun să construiesc o dezbatere și un consens pe termen lung în ceea ce privește prioritățile infrastructurii naționale. Nu este acceptabil ca aceste priorități să se schimbe de la o guvernare la alta, în funcție de interese conjuncturale sau de presiuni locale, de miniștri nominalizați și de forța lor în guvernare, în timp ce constatăm că au trecut 20 de ani fără un avans semnificativ în domeniul modernizării mării infrastructuri. Am în vedere aici, în primul rând, sistemul național de autostrăzi și aeroporturile.

Conectarea la Europa și la lumea occidentală nu înseamnă doar instituții politice și apartenența la organisme internaționale, ci cunoaște o expresie practică în ceea ce înseamnă infrastructura de transport. Construcția de autostrăzi, la fel ca reforma sistemelor publice, face parte din setul de obiective și deziderate cărora li s-a recunoscut mereu necesitatea în teorie, dar în cazul cărora s-a construit prea puțin în ultimii 25 de ani. Absența unei infrastructuri funcționale, care să lege România de celelalte state europene, riscă să lase țara noastră la periferia Uniunii Europene și reprezintă un impediment serios în dezvoltare, atragerea de investiții, promovarea turismului și culturii etc.

România trebuie să-și stabilească prioritățile de infrastructură, pornind de la necesități și ținând cont de sursele posibile de finanțare. **În ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT, kilometrii de autostradă nu rămân pe hârtie, ci sunt construiți, contractele sunt încheiate corect, nu în detrimentul statului român, iar termenele de finalizare sunt respectate.** În ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT, există opțiuni diverse de transport accesibile și eficiente, nu costisitoare și în condiții de proastă calitate.

Voi solicita partidelor politice să convină asupra realizării și să-și asume un master plan de transport pe o perioadă de 10 ani care ar trebui să cuprindă:

- construirea principalelor axe de autostrăzi ale României și o etapizare a acestora;
- realizarea unei linii feroviare de mare viteză pe teritoriul țării noastre;
- asigurarea unui transport aerian performant și accesibil, prin continuarea implementării programelor strategice de dezvoltare aferente aeroporturilor în rețeaua de transport europeană;
- dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de aeroporturi regionale;
- promovarea transportului maritim și pe căile navigabile interioare.

După ani de „inovații și căutări” care au lăsat România în urmă în comparație cu alte state foste comuniste, va trebui să alegem un drum de urmat, care să răspundă realităților românești și care să nu fie doar o opțiune politică de moment, ci una națională.

8. Reforma instituțiilor politice și administrative

Misiunea mea, în calitate de viitor Președinte al României, ținând cont și de calendarul electoral, este ca, în anul 2015, să relansez și să impulsionez finalizarea dezbaterilor cu privire la schimbarea Constituției.

Desigur, modificarea Legii Fundamentale se află în sarcina Parlamentului, dar președintele poate deveni un catalizator al reluării dezbaterii și al construcției unui dialog în societate pe tema reformei constituționale. Ar fi total nereserios ca acest proces să rămână nefinalizat din considerente de echilibru strict politic, mai exact datorită faptului că la un moment dat nu a mai existat o majoritate care să-l susțină. A fost, de asemenea, un semnal negativ faptul că dezbaterile despre modificarea Constituției s-a centrat strict pe elemente conjuncturale, cum ar fi procedura de desemnare a prim-ministrului sau raporturile dintre Președinte și Guvern. Consider că ar fi fost elemente mult mai importante - care țin de drepturi și libertăți, de raporturile corecte dintre stat și cetățean, de echilibrul între puterile statului - ce trebuiau să se regăsească în noul proiect de Constituție. Îmi propun, ca Președinte al României, să reinițiez această dezbateri, să construiesc consens și să mă asigur de finalizarea ei până la debutul viitorului exercițiu parlamentar.

A doua temă importantă a anului 2015 privește reforma de fond a legislației electorale, respectiv a sistemului de alegere a Camerei Deputaților, Senatului, președinților de Consilii Județene și primarilor. România nu-și mai poate permite un nou mandat parlamentar în condițiile în care actualul sistem electoral, profund distorsionat, generează anomalii precum creșterea numărului de parlamentari, obținerea de mandate cu un număr insignifiant de voturi și, în ultimă instanță, degradarea accentuată a încrederii cetățenilor în instituțiile democrației reprezentative. Avem cu toții datoria unei analize atente a sistemului electoral și a efectelor pe care acesta le-a produs în planul evoluției sau involuției democratice. Avem datoria de a conveni asupra unei formule de sistem electoral care să asigure reprezentativitate și care să fie durabilă în timp. **Sistemul electoral nu poate fi modificat odată la 4 ani din rațiuni populiste sau din interesele conjuncturale** ale actorilor politici care doresc să-și constituie, la un moment dat, avantaje în perspectiva alegerilor.

Aceeași abordare trebuie să fie valabilă și în ceea ce privește mecanismele electivitate la nivel local, în cazul primarilor sau al președinților de Consilii Județene. Trebuie să ne gândim în ce măsură modificările succesive ale legislației au întărit reprezentativitatea locală și controlul comunităților asupra administrației locale sau, dimpotrivă, au creat și consolidat sisteme de relații feudale, clientelare, în detrimentul cetățenilor.

A treia temă privește modificarea legislației partidelor politice, atât în privința condițiilor de înființare a unor noi formațiuni, cât și a finanțării acestora. S-a coagulat un puternic curent de opinie în favoarea modificării legislației privind înființarea partidelor politice, considerată prea restrictivă pentru cei care își doresc participarea la viața politică. Legislația nu trebuie să fie o barieră în calea libertății de asociere. În ultimă instanță, votul popular este acela care decide asupra viabilității unor structuri politice, și nu constrângerile

legislative. Unii interpretează că aceste constrângeri au fost introduse pentru a prezerva un anumit status quo la nivelul partidelor politice mari. Ca Președinte al României, doresc să inițiez o asemenea dezbateri, considerând că libertatea de asociere trebuie garantată.

Finanțarea partidelor politice este o temă sensibilă a societății românești, la fel ca și finanțarea campaniilor electorale. Deși există mecanisme de control instituite printr-o lege modernă, adaptată realităților din societățile cu democrații avansate, aceste mecanisme nu au fost niciodată activate. Orice observator avizat poate constata că între cheltuielile raportate oficial de partide și costul vizibil al campaniilor electorale există discrepanțe enorme, fără ca acestea să fie în mod real evaluate și sancționate. O discuție asupra acestei teme este absolut necesară pentru sănătatea democrației românești.

Suspiciunile privind corupția electorală au fost prezente în toate campaniile electorale trecute. Ca Președinte al României, **voi genera o dezbateri asupra necesității stabilirii unor limite financiare în ceea ce privește campaniile electorale.** Cel puțin pentru următoarele două cicluri electorale, avem nevoie, cred, de o legislație extrem de restrictivă, care să stabilească foarte clar ce au sau ce nu au dreptul să facă partidele politice pentru a câștiga votul alegătorilor. Dacă vom reduce substanțial cheltuielile reale ale campaniilor electorale, dacă vom fixa maximal tipurile de cheltuieli care se pot face, avem oportunitatea ca suspiciunea despre cumpărarea voturilor să nu mai greveze asupra imaginii democrației românești.

În strânsă legătură cu aceasta, **trebuie să reglementăm definitiv problema așezării turism electoral, respectiv a listelor electorale suplimentare.** Este profund incorect ca, la fiecare rundă de alegeri, condițiile de existență ale acestora să fie modificate în funcție de interesele și calculele electorale ale partidelor aflate la putere. Ca Președinte al României, voi invita partidele politice la un dialog pe această temă, solicitându-le angajamentul de a ajunge la o reglementare pe termen lung care să elimine orice fel de suspiciune asupra corectitudinii proceselor electorale. O societate democratică europeană nu își poate permite ca asupra rezultatului alegerilor – adică asupra voinței cetățenilor - să planeze întotdeauna suspiciuni.

O altă temă privește reglementarea votului românilor de pretutindeni. Comunitățile românilor din afara granițelor susțin, pe bună dreptate, necesitatea introducerii unor proceduri moderne care să le permită exercitarea dreptului de vot. Este vorba de votul prin corespondență, dar și de votul electronic. Ca Președinte al României, cred că **statul român are datoria de a lua toate măsurile necesare pentru ca milioanele de români care muncesc și trăiesc în afara granițelor să aibă toate condițiile pentru a-și exercita dreptul fundamental la vot. Sunt în favoarea votului electronic și în favoarea votului prin corespondență,** în condițiile asigurării unei depline securități, astfel încât să nu existe niciun fel de suspiciune asupra corectitudinii procesului electoral.

Un alt subiect important al reformei politice privește relația dintre partide și administrația publică. Din 4 în 4 ani, partidele „ocupă” efectiv administrația publică centrală și

serviciile ei deconcentrate în județe prin numiri politice, dar desfășurate sub paravanul unei legislații aparent legate de funcția publică. De fiecare dată, atunci când se schimbă culoarea politică a guvernării, urmează un proces masiv de înlocuiri în administrația publică, însoțit de conflicte. Acest proces ciclic perturbă funcționarea normală și eficientă a administrației din România. Trebuie să punem capăt acestei ipocrizii, în care recomandarea politică este decisivă la intrarea în sistemul administrativ, dar la ieșire toți funcționarii numiți politic își invocă, pe de-o parte, competențele administrative, iar pe de altă parte, stabilitatea în funcție pe așa-zisul principiu al depolitizării. **Este limpede astăzi, după câteva alternanțe la putere, că modelul administrativ pe care ni l-am propus, respectiv funcția publică independentă dincolo de nivelul secretarilor de stat, este o ficțiune inoperantă în practică.** Ca președinte, îmi propun să organizez o dezbatere națională și un consens al forțelor politice pe tema funcției publice în România.

În ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT trebuie să ajungem la un model rațional al funcției publice care să aibă stabilitate și predictibilitate pe termen lung. Am în vedere un model care să fie și aplicabil, nu doar inspirat teoretic de “rețete europene”, care să fie real și profund, nu aparent. Dau un singur exemplu: nu putem îngroșa rândul corpului înalților funcționari publici cu foști prefecți care, la momentul numirii lor, proveneau din structuri politice. Obiectivul meu este ca, împreună cu toate partidele, **să fixăm o departajare realistă de la nivel național până la nivel local a funcțiilor numite politic (așa cum se întâmplă în orice societate democratică) de funcțiile de carieră administrativă.**

Cred că, dacă vom ajunge la un consens pe toate aceste teme care privesc reforma instituțiilor politice și administrative, vom putea considera că am reșezat viața democratică a României pe baze mai sănătoase pe termen mediu și lung.

9. Regionalizarea și descentralizarea ca instrumente de modernizare și reducere a decalajelor

Ca Președinte al României, voi relua temele regionalizării și descentralizării. În 2014, încercarea de a construi un mare proiect național pe tema regionalizării a eșuat, pe de-o parte datorită destrămării alianței politice aflate la guvernare, pe de altă parte, ca urmare a unei viziuni extrem de simplificatoare a actorilor implicați în acest proces. Dezbaterile asupra regionalizării, atât cât a existat, s-au centrat mai degrabă în jurul unor proiecții politice și a răspunsurilor unor preocupări legate de împărțirea influenței diferitelor partide și grupuri în administrațiile locale. Nu întâmplător, subiectele aflate în contradicție s-au rezumat la numărul regiunilor, la posibilele lor capitale și la mecanismele de alegere a structurilor de conducere regionale. Totul a culminat cu declanșarea unor controverse legate strict de interese locale, cum ar fi jurisdicția asupra porturilor sau a poliției.

Nu avem, până în momentul de față, o analiză realistă asupra consecințelor descentralizării în România, proces care durează de 20 de ani. Este un proces pozitiv fără de care, de exemplu, dezvoltarea unor orașe ca Sibiu, pe care l-am condus, nu s-ar fi putut produce. Dar aceste evoluții pozitive nu au fost liniare la nivelul întregii României. **În multe locuri, descentralizarea financiară a însemnat mai degrabă adâncirea inegalităților de dezvoltare, decât armonizarea la nivel regional sau național.** Această temă merită un proces de reflecție națională, proces pe care îl poate conduce Președintele României.

În același timp, discuția asupra procesului de regionalizare a pornit fără obiective și evaluări foarte clare. S-au încetățenit câteva stereotipuri: de pildă, că regionalizarea este cerută de Uniunea Europeană, ceea ce nu este adevărat, statele europene având modele administrative diferite; sau că regionalizarea este condiția pentru o mai bună absorbție a fondurilor europene, lucru care s-a demonstrat, de exemplu, în Polonia, dar care nu este neapărat obligatoriu dacă regionalizarea nu este însoțită de politici publice consistente.

Până la urmă, totul s-a limitat la o dezbatere despre cine și cum își adjudecă beneficiile politice ale unei reorganizări administrativ-teritoriale.

Ca Președinte al României, voi susține reluarea unei discuții serioase cu privire la regionalizare și descentralizare. Actuala împărțire administrativ-teritorială a României datează din perioada comunistă și transformările prin care a trecut nu i-au alterat fondul.

În ROMÂNIA LUCRULUI BINE FĂCUT, proiectul de regionalizare-descentralizare reprezintă o nouă viziune asupra statului român și a organizării administrativ teritoriale, proces care presupune realizarea unui transfer structural de amploare de servicii publice, competențe și fonduri din subordinea autorităților centrale, reprezentate de guvern, ministere și agenții naționale, în subordinea autorităților locale, respectiv consilii regionale, județene și locale. Prin componenta de regionalizare, procesul necesită modificarea structurii administrativ-teritoriale a țării prin înființarea regiunilor administrative. Ca urmare, organizarea administrativă a statului român ar trece de la trei la patru nivele: (1) central; (2) regional; (3) județean; (4) local.

Ținta acestui proces trebuie să fie, pe de-o parte, eliminarea decalajelor de dezvoltare, iar pe de altă parte, determinarea unui efect de antrenare a întregii economii. Experiența mea personală în administrație îmi arată că practica descentralizării din România nu are nimic de-a face cu principiile dezvoltării regionale. Creșterea bugetelor locale a avut, însă, ca efect investiții masive în infrastructura la nivel local, cum ar fi rețelele de apă și canalizare și infrastructura rutieră. Deși aceste investiții conduc la creșterea calității vieții locuitorilor din zonele respective, efectul de antrenare asupra întregii economii este foarte slab, mai puțin de 7% din variația PIB pe locuitor fiind explicabilă prin această variabilă.

De asemenea, discuția asupra regionalizării și descentralizării nu va putea evita o analiză în profunzime asupra structurii administrative a României. Ne place sau nu, în ultimii ani s-a demonstrat lipsa de viabilitate a unor unități administrativ-teritoriale mici, temă de discuție care va trebui să devină subiectul unui consens între partidele politice din România.

10. Demografia – o provocare pe termen lung

Viitorul Președinte al României trebuie să abordeze o provocare pe termen lung pentru națiunea noastră, o provocare despre care nu s-a vorbit în mod serios și responsabil la nivelul clasei politice: reducerea dramatică a populației țării noastre și perspectiva accentuării acestui trend în următorii ani.

În cei 25 de ani de la Revoluție, populația a scăzut cu peste 3 milioane de locuitori, iar efectele acestei realități sunt deja observabile și, într-un viitor deloc îndepărtat, vor deveni din ce în ce mai pregnante. Dacă nimic nu se schimbă în abordarea acestei probleme și la nivelul funcționării economiei și sistemelor publice în ansamblu, scenariul este unul pesimist, cu o Românie ajunsă la jumătatea acestui secol la 14 milioane de locuitori, dintre care un sfert vor avea peste 65 de ani.

Fenomenul declinului demografic a afectat în mare parte și statele occidentale dezvoltate, fiind însă mai accentuat în țările foste comuniste, pe fondul șocurilor economice și sociale ale tranziției. Chiar dacă nu există răspunsuri universale valabile cu privire la cauzele acestui fenomen, ca națiune și societate, suntem datori să privim această problemă în perspectivă.

Declinul populației va însemna scăderea abruptă a forței de muncă și va avea consecințe economice majore. Creșterea productivității și volumului investițiilor de capital vor fi insuficiente, chiar și în cele mai optimiste scenarii, pentru a suplini reducerea numărului de consumatori și a forței de muncă. Ne vom confrunța cu un PIB în scădere, în ciuda oricăror măsuri economice luate și cu o presiune uriașă asupra funcției sociale a statului, în special asupra sistemelor de asigurări sociale. Nici modificările din sistemul de pensii nu vor fi suficiente singure pentru a răspunde acestei realități.

Ca Președinte al României, consider că misiunea mea este să pun fundamentele unei construcții durabile în timp și să las în urmă răspunsuri nu doar la problemele curente ale societății, ci și la cele care vor afecta generațiile viitoare. Următorii 10 ani vor fi decisivi pentru evoluția și istoria acestei națiuni. Astăzi și în următorul deceniu, de fapt, dăm răspunsul la o întrebare crucială: vrem ca România să existe ca națiune puternică și prosperă sau să rămână la periferia Europei? Depopularea ar fi, până la urmă, eșecul României, ca proiect de țară.

Acesta este un viitor probabil, în condițiile lipsei de conștientizare și de acțiuni concrete, dar nu este un viitor obligatoriu. Avem exemplele altor state, precum Franța, care s-a confruntat cu o problemă demografică, dar care, printr-un set de politici coerente, a reușit să-i răspundă cu succes în doar un deceniu și este, astăzi, singurul stat european care nu se află în declin demografic. Așadar, se poate, există soluții. În esență, modelul francez a presupus suport financiar, însă concentrat către familiile de salariați sau de condiție

economică medie și un pachet de servicii de suport pentru familiile cu copii (creșe, grădinițe, îngrijirea copilului). Linia generală era scăderea costului de oportunitate de a avea un copil.

Orice demers de răspuns la problema demografică pornește de la recunoașterea și dezbaterea acesteia. Ca mediator între stat și societate, Președintele României este personalitatea chemată în cel mai înalt grad să inițieze o asemenea dezbatere. Voi face acest lucru pornind de la **o viziune a unei politici sociale centrată pe copil și văzută ca investiție în viitorul României.**

Pentru orizontul anilor 2015-2020, voi propune spre dezbatere mai multe direcții de acțiune. Prima dintre ele vizează **ieșirea din mentalitatea de austeritate atunci când vine vorba de concediul și indemnizația pentru creșterea copilului** și adoptarea unor măsuri în acest sens care să nu descurajeze natalitatea.

A doua direcție urmărește **creșterea accesului la servicii de grădiniță și creșă.** Putem avea în vedere inclusiv introducerea unor tichete pentru subvenționarea costului acestor servicii, cu impact în bugetul gospodăriilor. În prezent, există asemenea tichete, dar ele sunt suportate exclusiv de angajatori, în regim voluntar.

În al treilea rând, în perspectiva anului 2016, ca Președinte al României, voi propune **gândirea unui sistem de deduceri personale pentru persoanele fizice care realizează venituri potrivit Codului Fiscal, țintit pentru persoanele care au copii în îngrijire.** Spre deosebire de deducerile din prezent, quantumul acestora trebuie să fie sesizabil în bugetul individual sau al gospodăriei. Măsura este menită să sprijine natalitatea responsabilă.

În fine, consider că este necesară **întărirea capacității de planificare strategică privind politicile în domeniul populației,** prin care să fie gestionat riscul declinului demografic. Aceasta presupune depășirea paradigmei copilului ca subiect al acțiunii de asistență socială (protecția copilului) sau de combatere a sărăciei. **Voi propune un pact național pe tema politicilor cu privire la copil și populație, la care voi chema toate forțele politice și sociale.**

Problema demografică este direct corelată cu abordarea pe care o avem în domeniul economic, cu educația și sănătatea, de aceea toate temele pe care le-am lansat în acest proiect prezidențial converg într-o viziune unitară. Fără o clasă de mijloc puternică și fără o economie competitivă, fără o îmbunătățire a stării de sănătate a populației, fără o educație care să ofere șanse de viitor, fără un sistem de pensii sustenabil, nu vom putea răspunde eficient acestei provocări.

11. Parcurusul european al Republicii Moldova ca prioritate națională

Ca Președinte al României, îmi propun să construiesc un consens politic și social pentru a fixa ca prioritate națională parcurusul european al Republicii Moldova, care a

fost și va rămâne o temă majoră a României în context european. Comuniunea de limbă, istorie, civilizație și cultură fac din relația României cu Republica Moldova un episod unic la nivel european. Indiferent de culoarea politică a guvernării de la București, România are o datorie față de cetățenii de dincolo de Prut, derivată tocmai din această relație specială. Acordarea cetățeniei române pentru aceștia este consecința firească a unei asemenea asumări.

Un parteneriat strategic pentru aducerea Republicii Moldova în spațiul european este, de aceea, un imperativ politic major. Toți președinții și toate guvernele României au subliniat acest aspect, chiar dacă implementarea acestui deziderat a avut grade diferite de succes.

Republica Moldova este grevată în parcursul ei european de așa numitul „conflict înghețat” din Transnistria. Chiar dacă nu face parte din formatul „5 plus 2” de negocieri, România va trebui să militeze pentru ca nicio variantă de soluționare a conflictului să nu greveze asupra parcursului european al Republicii Moldova. Totodată, în negocierile privind parcursul european al Chișinăului, obiectivul aderării la UE nu trebuie să fie pus în balanță cu „dosarul transnistrean” și nici condiționat de acesta.

Drumul european al Republicii Moldova este încă lung, fără garanții formale de aderare la UE, de aceea eforturile viitorului Președinte al României trebuie să fie susținute și perseverente.

Există două tipuri de declarații publice privind Republica Moldova. Pe de-o parte, angajamentul ferm al Bucureștiului de a sprijini Chișinăul în drumul său european iar, pe de alta, ideea reunificării celor două state. Ar fi o eroare să le considerăm drept contradictorii. **Avem, în acest moment, ca proiect politic asumat unanim - Președinție, Guvern, Parlament - ideea de sprijin european pentru Chișinău.**

A pune „reunificarea” împotriva „integrării” e greșit și inutil. „Reunificarea” este alternativa pe care doar Bucureștiul o poate oferi și doar Chișinăul o poate accepta și beneficia de ea. Dacă cetățenii Republicii Moldova nu doresc reunificarea, nimeni nu îi poate forța, iar dacă o doresc, nimeni nu îi poate opri să o facă. Aceasta este consecința ultimă a relației speciale dintre cele două state.

Bătălia politică internă nu trebuie să împiedice elitele României să gândească relația cu Republica Moldova, în perspectivă post- sau ne- electorală, mai cu seamă dacă parcursul european al vecinilor de peste Prut se va încetini sau va fi blocat. La baza oricărui proiect major trebuie să existe un consens care trebuie construit, la nivelul societății, al clasei politice, al instituțiilor statului, Parlamentului etc. Președintele României va trebui să aibă un rol determinant în acest proces.

Singurul proiect de țară al României care a reușit a fost desemnarea integrării europene și euroatlantice ca obiectiv strategic național, iar reușita s-a datorat faptului că acest consens a funcționat, fie și tacit, pe trei paliere:

- consens societal (societatea civilă sub impulsul Academiei Române);
- consens politic la nivel de partide;

- consens la nivelul instituțiilor fundamentale (Președinție, Guvern, Parlament etc.);
- instituționalizarea proiectului (construcție instituțională care să dureze mai mult decât un ciclu electoral) și asumarea lui dincolo de culoarea de partid.

Aceasta a fost esența „Pactului de la Snagov”, inițiat și patronat la începutul anilor ‘90 de către Academia Română, semnat de toate partidele politice și asumat politic și social. Decizia strategică de a urma calea integrării în NATO și UE a fost primul proiect de țară, vizionar și coerent, al României democratice. Adoptat într-o conjunctură internațională prielnică, el a fost, în mod categoric, produsul voinței politice bine cumpănite a societății românești în ansamblul său. Existau și atunci tensiuni și animozități politice, dar s-a reușit consensul în numele interesului național.

Atât timp cât nu se va declanșa un proces similar în privința raportării României la Republica Moldova - poate tot sub egida Academiei Romane – ne putem aștepta ca dezbaterile pe această temă să se desfășoare în continuare sub semnul improvizației.

Ca Președinte al României, nevoia de a construi un „nou Snagov” pentru societatea românească va fi cadrul în care îmi voi asuma problematica Republicii Moldova.

*
* *

Lucrul bine făcut înseamnă o Românie puternică.

Lucrul bine făcut înseamnă că viitorul Președinte al României trebuie să propună și să găsească răspunsuri la temele pe care le-am enunțat mai sus. Ele privesc viitorul pe termen mediu și lung al națiunii.

România nu va fi puternică și respectată dacă nu va avea un model propriu de dezvoltare, un sistem educațional construit într-o viziune pe termen lung, un sistem de sănătate performant, pensii sustenabile și dacă nu își va inversa tendințele demografice. Așa văd eu exercițiul viitorului mandat de președinte.

Din păcate, o parte importantă a clasei politice pare astăzi atât de preocupată de scandalul zilnic, de spectacolul mediatic și de calcule electorale pe termen scurt, încât pierde din vedere asemenea lucruri, care sunt cu adevărat importante și care ne privesc pe noi toți.

De aceea, eu doresc un alt model de președinte, bazat pe seriozitate și respect, pe competență și rezultate, un președinte care să impună o altă calitate a dezbaterii politice și publice.